

O širdyje dar ne ruduo

Praėjusį penktadienį Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga savo organizacijos narius ir Kauno senjorus pakvietė į šventę „O širdyje dar ne ruduo“, skirtą Tarptautinei pagyvenusių žmonių dienai. Kauno igrūlos karininkų ramovės salėje susirinkusius senjorus eilėmis pasveikino šventės vedėjas Vilius Kaminskas.

Kauno „Vyturio“ katalikiškos vidurinės mokyklos moksleivai, vado-

vaujantis jau trečią kartą, padėkojo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungai, buriančiai daugiausia vyresnio amžiaus žmones ir randančiai bendrų projektų su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Ši šventė, kaip ir daugelis LPKTS organizuojamų renginių, buvo finansuotas iš SADM priemonės „Remti vyresnio amžiaus žmonėms atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų veiklą“. Ministras priminė, kad 2012-ieji visoje Europo-

Senjorus pasveikino Kauno „Vyturio“ katalikiškos vidurinės mokyklos moksleiviai

LPKTS organizuota šventė sulaukė politikų dėmesio

vaujami mokytojų Algio Kasperavičiaus, Rūtos Morkūnienės ir Margaritos Vaičekonienės, džiugino lietuvių liaudies dainomis ir šokiais, o Kauno „Paparčio“ pradinės mokyklos mokiniai – savo kūrybos eilėmis.

Kauno Kristaus Priskėlimo bažnyčios vikaras kunigas Tomas Trečiokas senjoram dėkojo už išmintį, sukauptą per gyvenimą, už vertingus patarimus, pastebėjimus, dalijimasi patirtimi.

I renginį susirinkusius pagyvenusių žmones pagerbti ir jiems padėkoti atvyko būrys politikų. Krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, pasidžiaugusi, kad toks gražus ir prasminges renginys vyksta vienoje iš gražiausių mieste – Kauno igrūlos karininkų ramovės salėje, palinkėjo kantybės, optimizmo ir tikėjimo. Socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas, LPKTS rengiamame pagyvenusių žmonių šventėje daly-

je minimi kaip vyresnio amžiaus žmonių aktyvumo ir kartų solidarumo metai. D. Jankauskas palinkėjo geros nuotaikos, sveikatos, kasdienybės džiaugsmo.

Seimo narys Kazimieras Kuzminskas linkėjo nebijoti rudens, nebijoti bėgančių metų. Prof. Vida Marija Cigrišienė kvietė tikėti, kad Lietuva bus graži ir joje bus gera gyventi. Rimas Jonas Dagys dėkojo už išsaugotas vertėbes, tvirtybę.

Lietuvos pensininkų tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pirmininkas Gediminas Uogintas papasakojo apie Pensininkų tarybos veiklą ir džiaugėsi kartų bendravimu: „Vyresnieji, pabendravę su jaunuimu, tampa jaunesni, žvalesni“.

Kauno miesto vicemeras Zenonas Abromavičius perskaitė mero Andriaus Kupčinsko sveikinimą ir įteikė padėkas.

(keliamas į 5 psl.)

Istorija sujungė kartas

Rugsėjo 26 dieną nuo Kauno pedagogų kvalifikacijos centro pajudėjo autobusas, kuriame trys kartos – 1941–1949 metų tremtiniai, mokytojai ir mokiniai – išsiruošė aplankysti partizaninės kovos paminklus, suprasti šios kovos prasmę ir tikslus, pažvelgti į istoriją iš laiko perspekti-

vyko partizanų vadų suvažiavimas. Atvykusiuosius sutiko ir apie atmintinas 1949 metų dienas prisiminimais dalijosi Stanislovo Mikniaus duktė Julianonė Mikniūtė-Petrėtienė. Mikniū sodyboje įrengtame bunkeryje vyko partizanų vadų pasitarimas. Moteris pasakojo, kad bunkerį jų sodyboje

Renginio dalyviai Minaičiuose

Autorės nuotr.

Moksleiviai susidomėję klausėsi istoriko Dariaus Juodžio pasakojimo

vos. Kelionės iniciatorė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos atsakingoji sekretorė Ona Aldona Tamaišaitienė sakė, kad tai Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos vykdomo projekto „Testamentas jaunimui“, finansuojamo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, vienas iš renginių. Šioje išvykoje taip pat dalyvavo LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Genocido ir rezistencijos tyrimo departamento vyriausiasis specialistas Darius Juodis.

Kelionės dalyviai aplankė Labūnavos dvaro bokštą, kuriame rezistenčijos laikotarpiu buvo įsikūrė Laisvės kovotojai. 1946 metų gruodžio 24 dieną sovietų kariuomenei šтурmuojant bokštą penki iš jų žuvo. Pabuvovo Padotnuvio kaime, partizanų Priskėlimo apygardos vado Juozo Paliuno-Rytos žūties vietoje, Grinkiškio miestelyje – partizanų žūties jamžinimo vietoje, Balandiškyje – 1949 metais partizanų vadų suvažiavimo pradžios vietoje, Minaiciuose, kur 1949 metais

įrengė Priskėlimo apygardos vadas Leonardas Grigonis-Užpalis. Buvo tremtiniai, mokytojai ir mokiniai susidomėję klausėsi pasakojimo apie 1949 metų vasarą Radviliškio rajone įvykusį Lietuvos partizanų vadų suvažiavimą. Jo metu buvo įkurtas Lietuvos laisvės kovos sąjūdis (LLKS), sudaryta LLKS vadovybė, apibrėžta sąjūdžio politinė programa, numatyta ginkluotojo pasipriešinimo taktika ir strategija, sąjūdžio politinė, ideologinė, organizacinė veikla, sukurtas LLKS statutas.

Mokiniams ir mokytojams ši kelionė buvo netradicinė pamoka, kurios metu panaudoti Lietuvos laisvės kovų istorijos dėstymo metodai, remiantis pagrindiniaisiais istorijos šaltiniais – istorijos liudininkų pasakojimais, aplankant istoriją menančias vietas. Mokiniai turėjo progos pabendrauti su buvusiais tremtiniais, pasikalbėti, pasiklausyti pasakojimų. Buvusiems tremtiniams – tai skaudžios praeities prisiminimai ir džiaugsmo akimirkos, jog jaunoji karata neabejingo Lietuvos istorijai.

Vilija BARZDŽIUVIENĖ

Jungtinis TS-LKD PKTF ir LPKTS tarybų posėdis

Priešrinkiminis laikotarpis svarbus visiems, kam rūpi Lietuvos ateitis. Ne išimtis ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga (LPKTS). Rugpjūčio 29-ąją nuo ankstaus ryto LPKTS būstineje Kaune šurmuliavo daugybė garbingų svečių. Rytas prasidėjo Tėvynės sajungos–Lietuvos krikščionių demokratų Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos (TS-LKD PKTF) valdybos posėdžiu. Jame aptarti nūdienos įvykiai, patvirtinta tarybos posėdžio darbotvarkė. Po valandos gausus būrys žmonių plūstelėjo į LPKTS salę. Čia įvyko TS-LKD PKTF ir LPKTS tarybų jungtinis posėdis. Jame dalyvavojau gausybė garbių svečių: Europos Parlamento narys prof. Vytautas Landsbergis, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas, žemės ūkio ministras Kazimieras Starkevičius bei gausus būrys LR Seimo narių. Posėdis tradiškai pradėtas Lietuvos himnu, kurį sugiedoti pakvietė ilgametis LPKTS pirmininkas Antanas Lukša.

Krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė perdavė LR Ministro pirmininko Andriaus Kubiliaus linkėjimus ir pacitavo jo nuolat išsakomą mintį, kad sunkiaisiais laikotarpiais visuomet prisimena buvusius politinius kalinius ir tremtinius ir iš jų pavyzdžio semiasi jėgų. O jam šiuo metu tenka pakelti daug purvo. Lietuva turi drąsai žengti pirmyn ir testi pradėtus darbus. Ekonomika, šeimos vertybės, energetinė nepriklasomybė – pagrindiniai prioritetai. Paskelbta visuotinė patriotų mobilizacija. Vyriausybė ypač dekinga LPKTS už nuolatinį palaikymą.

„Kalbant apie krašto apsaugą, LPKTS – vienintelė visuomeninė organizacija, kur visuomet palaikė krašto apsaugos finansavimą. Irodėme, jog galima išsilaidyti ir sumažesne suma. Svarbiausia išlaikyti kariuomenę ir paruošti rezervą. Jaunimas norai ateina į bazinius karinius ir vadų mokymus. Kviečiu visus mobilizuotis ir susiiimti. Žiūrėdami ta pačia kryptimi daug pasiekėsime!“ – sakė R. Juknevičienė.

TS-LKD PKTF pirmininkė Vincė Vaidevutė Margevičienė džiaugėsi, jog į TS-LKD gretas stoja nauji jauni nariai, net ir šiuo sunkiu laiku. Si Vyriausybė pasiėmė sunkiausias sritis ir jas sutvarkė.

TS-LKD PKTF tarybos pirmininkas, Seimo nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas dr. A. Anušauskas pristatė TS-LKD rinkiminę programą. Svarbiausi klausimai – energetinis saugumas, naujos darbo vietas, biudžetas. Programoje visoms sritims skirtas

didelis dėmesys. Su programa galima susipažinti TS-LKD interneto svetainėje. Pradėtas KGB dokumentų viešinimas. „Jis kainavo palyginus nedaug, o nauda didelė. Tai pirmi rinkimai, kai į partiją sarašu pirmuosius numerius plūstelėjo KGB agentai. Viešinimas visiems į naudą,“ – sakė dr. A. Anušauskas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas pradėdamas kalbą pirmiausia padėkojo už rugpjūčio 28 dieną Kauno igulos karininkų ramovėje LPKTS suorganizuotą gražų renginį, skirtą Tarptautinei pagyvenusių žmonių dienai. Ministras dėkojo LPKTS nariams už palaikymą, net ir sumažintų

komiteto pirmininkas, LR Seimo narys, Vilnius;

20. Vincė Vaidevutė MARGEVIČIENĖ, PKTF pirmininkė, TS-LKD pirminko pavaduotoja, LR Seimo narė, Kaunas;

22. Donatas JANAKAUSKAS, SADM ministras, LR Seimo narys, Kauno r.;

24. Auksutė RAMANAUSKAITĖ-SKOAKUSKIENĖ, PKTF tarybos narė, LR Seimo narė, Kaunas;

25. Vida Marija ČIGRIEJIENĖ, PKTF tarybos narė, LR Seimo narė, Kaunas;

29. Arimantas DUMČIUS, PKTF tarybos narys, LR Seimo narys, Kaunas;

49. Algimantas KAZULĖNAS, LR Seimo narys, Rokiškio

114. Jonas CIMBOLAITIS, PKTF tarybos narys, Grigiškės;

120. Antanas Juozas KAZKEVIČIUS, PKTF Jurbarko skyriaus pirmininkas;

128. Jonas MILIERIUS, PKTF tarybos narys, Klaipėda.

Jungtiname LPKTS ir TS-LKD PKTF tarybų posėdyje prisistatė šie kandidatai: Rasa Juknevičienė, Arvydas Anušauskas, Vincė Vaidevutė Margevičienė, Donatas Jankauskas, Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė, Vida Marija Čigrijienė, Arimantas Dumčius, Wilhelm Haase, Birutė Kažemėkaitė, Loreta Kalnikaitė, Petras Musteikis, Mindaugas Balashaitis, Raimondas Pankevičius, Jonas Cimbolaitis.

Taip pat prisistatė ir svečiai: Rimantas Jonas Dagys, Kazys Starkevičius, Emanuelis Zingeris.

Salė plojimais sutiko prof. Vytautą Landsbergį, kuris pabrėžė, kad televizija ir radijas klaidina žmones. „Kai paklausia, ką padarė konseruatoriai, žmonės atsako labai greitai – nieko. Besipriešinantių naikina ir jie lieka kalti. Per mažai muša tuos, kurių meluoja. Dabar jau netgi kalbama, kad 1990-ųjų pasipriešinimas buvo grėsmė. Mums priekaištavo, nes už nepriklasomybę balsavome naktį. Konservatoriai už biudžetą irgi balsavo naktį, nes reikėjo skubėti. Geriau kovoti ir žūti, negu meluoti,“ – sakė V. Landsbergis.

Visagino atominės elektrinės direktorius R. Vaitkus paaškino, kodėl Rusija priešnasi mūsų elektrinei – pernai Lietuva už dujas sumokėjo 1 milijardą litų. Tokios sumos negauti Rusijai nebūtu malonu, todėl ir prieštaraujama. Projekto skaidrumas ir atsiperkamumas yra užtikrintas. „Hitachi“ pastatė jau keturias elektrines, visas laiku ir visos tilpo į biudžetus. Nuosirdžiai kviečiame susipažinti su argumentais ir faktais. Tam LPKTS būstineje ir filialuose paliekame gausybę nemokamos spaudos. Grėsmės klausimu yra spekuliuojama. Klausimas ne ar bus AE regione, klausimas ar ji bus pas mus, nes Rusija ir Baltarusija mūsų neklausia, ar gali statyti pašonėje, ir darbus jau vykdo.

Būsimam Seimui LPKTS kelia tokius klausimus:

– Kaip bus stabdoma emigracija?

– Kaip bus ugdomas patriotinis jaunimas?

– Ar bus skirtas didesnis dėmesys krašto apsaugai?

– Ar nenusilpo kova su korupcija?

– Socialinės apsaugos būklė. Pensijos, grįžimo iš Sibiro programa ir t.t.

Posėdį tėsė LPKTS tarybos nariai. Organizacinius klausimus apžvelgė LPKTS pirmininkas dr. P. Jakučionis. Jis pasidžiaugė puikiai vykdomomis programomis (LR Ministropirmininko tarnybos, SADM, KAM ir kt.). Jau liepos mėnesį LPKTS padavė paraišką 2013 metams, tad laukiami filialų planai ateinantiems metams. „Yra besipriešinančių LPKTS skriama paramai, tad reikia susiimti renkant nario mokestį, jei paramos nebeliktu, o jų moka tik 30 procentų naudu,“ – sakė P. Jakučionis.

LPKTS pirmininkui dėl filialų dalyvavimo projektuose pritarė valdybos pirmininkas E. Strončikas. Siemet juos paraše tik 22 filialai, o nuo projektų priklauso filialų gyvavimo kokybę. LPKTS atskingoji sekretorė O. A. Tamošaitienė paaškinėjo projektą rengimo tvarką bei paragino filialus iki gruodžio pateikti ateinančių metų planus.

Pasidžiaugta, jog LPKTS pirmininko pavaduotojas G. Uogintas paskirtas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Pensininkų tarybos pirmininku. Joje taip pat dirba LPKTS valdybos narės J. E. Marcinkevičienė ir O. A. Tamošaitienė.

Paraginta paskubėti priimti medžiagą „Laiko atodangoms“. Tik pusė filialų jų pateikė, o knygą reikia išleisti siemet. Plėsis savaitraštis „Tremtinys“. Bus įdomesnis, didesnis.

Laikraščiu padeda Europos Parlamento narės R. Morčiūnaitės-Mikulėnienės labdaros ir paramos fondas bei Spudos, radio ir televizijos remimo fondas. Planuoamas elektroninio laikraščio prenumeratos variantas.

Filialų pirmininkams išdant Generalinės miškų urėdijos paruošti žemėlapiai, kuriuose prašoma patikslinti regionų bunkerius ir atminimo ženklus, negavusieji žemėlapiai kviečiami kreiptis į LPKTS būstine.

Ruošiamasi LPKTS 25 metų jubiliejui, vyksiančiam 2013 metų rugpjūtį. Jubilejaus proga ruošiama knygos „Laiko atodangos“ antra dalis, planuojama įkurti LPKTS veiklos muziejų ir organizuoti šventinį renginį. Si sukaktis turi būti paminėta ir visuose filialuose. Laukiama pasiūlymu iš filialų.

LPKTS tarybos nariai priėmė rezoliuciją dėl referendumo (bus spausdinama kitaime numeryje).

Pasveikinti jubiliatai, įteiktos padėkos. LPKTS Šiaulių filialo nariui E. Manovui įteiktas III laipsnio žymuo „Už nuopelnus Lietuvai“.

Rasa DUOBAITĖ-BUMBULIENĖ

TS-LKD PKTF ir LPKTS tarybų jungtiname posėdyje dalyvavo kandidatai į Seimą

pensijų klausimu, ir išreiškė viltį, jog po dvieju savaičių Lietuva išreikš savo poziciją.

Pristatyti buvusius politinių kalinius ir tremtinius palaikomi TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos kandidatai LR Seimo rinkimuose (nurodomi TS-LKD rinkimų sąrašo Nr. 5 numeriai). Tai:

1. Andrius KUBILIUS, TS-LKD pirmininkas, LR Ministras pirmininkas;

2. Irena DEGUTIENĖ, TS-LKD pirmininko pavaduotoja, LR Seimo pirmininkė;

3. Agnė BILOTAITĖ, TS-LKD jaunimo bendruomenės pirmininkė, LR Seimo narė, Klaipėda;

4. Rasa JUKNEVIČIENĖ, TS-LKD pirmininko pavaduotoja, LR krašto apsaugos ministrė, LR Seimo narė;

6. Arvydas ANUSAUSKAS, PKTF tarybos pirmininkas, TS-LKD Priežiūros

Meškos paslauga, arba lazda turi du galus

1990 metais atkurtą mūsų Tėvynės nepriklausomybę vis labiau darosi panaši į stebuklą – kaip Maskva galėjo paleisti iš rankų „langą į Vakarus“? Peržvelgus šių dienų politinius įvykius, kyla liūdnų minčių – anapus Kremliaus sienų tada taikliai paskaciavo, kad nebūtina okupuotą kraštą „ganyti“ laikant jame kariuomenę ir valdžios vietininką. Yra kitų būdų, pavYZdžiu, prisirišti jį energetinės priklausomybės pančiu. Byrant Sovietų sąjungai šis būdas pasiteisino – atkūrusios politinę nepriklausomybę buvusios sovietinės respublikos liko supančios energetinių ryšių, kuriuos nutraukti Maskva jau nebesutiko. Ir nesutiks, nes tai vienintelis jos šansas išlaikyti buvusias baudžiauninkes „ar timojo užsienio“, su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis, sferoje, tai yra įtakos zonoje.

Lietuva jau daugiau nei 20 metų yra nepriklausoma valstybė, tačiau vis dar susieta su Maskva energetikos ryšiais, kurie priklauso tik nuo Kremliaus šeimininkų malonės. Kokie nepatikimi tie ryšiai, teko patirti dar veikiant senajai Ignalinos atominei elektrinei, kai avariniu būdu staiga sustabdžius elektrinę Lietuva negavo iš Rusijos tokiemis atvejams sutarto elektros energijos kiekio. Laimė, tada šalis nepajuto elektros energijos stygiaus tik dėl operatyviai darbą pradėjusios Lietuvos elektrinės Elektrėnuose. Užtenka tokiu nepatikimumo įrodymu ir dabar.

Rusija, būdama vienintelė gamtinė dujų tiekėja, Lietuvai gali diktuo ti kainas pagal savo norus, kurie, de ja, ne komerciniai, bet politiniai. Ne veltui Lietuvai teko kreiptis į Europos Sąjungos institucijas, siekiant pažaboti monopolistų iš Rytų appetitą. Ir kai jai pavyko atkrepti Europos Komisijos dėmesį į „Gazprom“ piktnaudžiavimą monopoline padėtimi, be to, prisidėjo dar kelios šalys, Kremliaus šeimininkas V. Putinas pradėjo veikti: jis išleido įsaką, kuriuo pridengė „Gazprom“ – pagal šį įsaką Rusijos strateginėms valstybinėms īmonėms liepta visus savo veiksmus, kai užsienio šalys pateikia pretenzijas, derinti su šalies valdžia. Tai reiškia, kad Europos Komisija bylinėsis jau ne su „Gazprom“, bet su Kremliumi. Ir Europos šalių vartotojai, norėdami derėti dėl dujų kainų, turės kreiptis tie siai į Kremlį. O tai, sutikite, visai kas kita, ypač žinant, kad V. Putinas tolis pažengės pririšant Europos valstybes prie Rusijos gamtinės dujų.

Pirmoji ši V. Putino politinė vėždą ant savo sprando pajuto Moldova: atvykę į Maskvą tartis dėl mažesnių dujų kainų jos vadovai išgirdo nemalonų pasiūlymą – jei nori 30 procentų pigesnių dujų, Moldova privalo nutraukti energetinio bendradarbiavimo sutartis su Europos Sąjunga. Rusijos Federacijos energetikos ministras Aleksandras Novakas aiškiai pasakė, jog „tai – mūsų sąlyga, kurią įvykdžius sutiktume iš principo peržiūrėti mažesnių kainų galimybę bei Moldovos įsiskolinimo, kuris dabar siekia 4,1 milijardo dolerių, už dujas klausimą jai palankia linkme“.

Štai taip – pigesnių dujų sąlyga – eurointegracijos krypties atsisakyti. Pasak ekspertų, Moldova turi teisę vienašališkai nutraukti energetinio

bendradarbiavimo sutartis su ES, tačiau jai tektų kompensuoti visas nuolaidas, gautas pagal šias sutartis. Bet ne tai svarbiausia – akivaizdu tai, kad Maskva, naudodama ekonomines priemones politiniai sumetimais, kėsinasi į suverenios valstybės laisvę rinktis šalies kursą. Naivu būtų manyt, jog Kremliai nėra svarbesnių valstybių nei Moldova...

Kaip bebūtų keista, „Gazprom“ vadovybė nėra patenkinta susidariusi situacija – juk įmonei nebeleidžiamas savarankiškai dirbtai tarptautinėse rinkose, nurodoma, kokią nuolaidą ji privalo padaryti ir t. t. „Gazprom“ vadovai supranta, kad bus pakirstas kompanijos prestižas – juk nerimtais atrodys solidžios bendrovės vadovas, dideliems klientams pareikšdamas, kad ne jo kompetencijoje daryti nuolaidas, kad reikia kreiptis į Kremlį. Negana to, Kremliai pareikalavus, gali tekti nutraukti anksčiau pasirašytas sutartis, jei šios jam pasirodys strategiškai politiškai netikslingos. Kas norės turėti verslo reikalų su tokia neprognozuojama kompanija? Laikraščio „Naujienos“ apžvalgininkas Borisas Safronas ironizavo, jog belieka išleisti dar vieną įsaką, kuriuo atviroji akcinė bendrovė „Gazprom“ būtų pervadinta į Duju pramonės ministeriją arba į Užsienio reikalų ministerijos padalinį. Laikraščio redakcijos komentaruose teigama, kad „teisminiuose ginčuose, kuriuos „Gazprom“ pradėjo su europiniais partneriais, šis įsakas naudos neduos, teismus galima pralaimėti, nes Europos teismų neveikia nei V. Putino grasinimai, nei prekybinių karų perspektyvos. Kompanija greitai pajus, kad įsakas ne tik negina, bet sukuria daugybę problemų tiek pačiam „Gazprom“, tiek jo įgaliotisioms īmonėms užsienyje.“ Bet svarbiausia, kad šis įsakas, laikraščio nuomone, pridarys problemų ne tik „Gazprom“, bet ir kitoms strateginėms valstybinėms īmonėms, kurių yra net 194. Tiesa, didesnę jų dalį sudaro gynybos pramonės īmonės, kurioms negresia užsienio pretenzijos. Tačiau tokios, kaip „Aeroflot“, „Rusijos geležinkelis“, „Jungtinė laivų statybos korporacija“, „Jungtinė grūdų kompanija“ ir kitos, dirbančios tarptautinėse rinkose, netruks pajusti V. Putino padarytos „meškos paslaugos“ rezultatus.

„Komersanto“ žurnalistas Dimitrijus Butrinas mano, kad „Gazprom“, 2005–2008 metais buvusiam iš tiesų galingu Kremliaus ginklu politinėse batalijose, dabar pačiam reikia Kremliaus apsaugos: „Dabar jis („Gazprom“) nebe Kremliaus ginklas, dabar jis savanoriškai tapo gina mu turtu“. Jis pabrėžė, kad būdama iš dalies savarankiška ši kompanija puikiai apsėjo be valstybės apsaugos.

Na, o šiuo metu pasaulyje situacija klostosi apskritai ne Rusijos dujų milžino naudai – JAV skalūninių dujų gavyba per dešimtmetį išaugo keiliadesdešimt kartų, dėl to dujų kaina pastaruoju ketverius metus krito, Jungtinės Valstijos ir toliau didina skalūninių dujų gavybos apimtis ir ketina 2016 metais pradėti suskystintas dujas tiekti Europai, kuriai jau nebe priimtinios Rusijos kainos.

Gintaras MARKEVIČIUS

Daugiau klausimų, nei atsakymų

Rinkėjus jau pasiekė Vyriausiosios rinkimų komisijos informacinis leidinys, kuriame pateiktos su trumpintos Seimo rinkimuose dalyvaujančių partijų programos, kandidatų sąrašai daugiamandatėje apygardoje. Tai tikrai išsamus, gerai paaškinantis rinkimų tvarką leidinys. Jis verta perskaityti. Ir padaryti išvadas.

Tam tikras išvadas galima padaryti vos užmetus akį – nėra né vienos partijos, kurios gretose nebūtų problemų su teisėsauga turėjusi asmenų, ką ten asmenų – net trijų partijų („Tvarka ir teisingumas“, Socialistinis liaudies frontas, „Sajunga TAIP“) vadai gali „pasigirti“ įrašu po pavarde „Teismo nuosprendžiu yra pripažintas kaltudėl nusikalstamos veikos! Žinoma, galbūt tos veikos nebuvos vienodai pavojingos visuomenei, tačiau, sutikite, nekokia reklama žmogui, siekiančiam dirbtį Seime. Dėl tokio pobūdžio reklamos visus pralenkė „Drąsos keiliais“ – jos sąraše yra net du kandidatai, „sąmoningai bendradarbiavę su kitos valstybės specialiosiomis tarnybomis“. Štai taip – užsienio šnipus – į Seimą!

Kitas bendrumas – pasakos apie minimalaus darbo užmokesčio pakėlimą. Kaip kartą pastebėjo ekonomistė Aušra Maldeikienė, minimalią algą galima pakelti, bet nori nenori tik tuo atveju, jeigu bus rasta auka, iš kurių bus atimta. Gal tos partijos nesitiki patekti į Seimą, kad siūlo tokius nerealius dalykus?

Įdomūs kai kurių partijų pavadinimai. Pavyzdžiu, Lietuvos žmonių partija. Sako ką nors? Gal tai, kad jai neprieklausantieji jau ne Lietuvos žmonės? Žinant, kas ši keistą politinį darinį įkūrė, norisi dar pasmalsauti – gal jos įkūrėją Vladimirą Romanovą įkvėpę „Snoro“ bankrotas, todėl reikia valdžios, norint apsidrausti nuo ryžtingų valstybės veiksmų, apsaugant indėlininkus nuo apvogimo? O kam joje reikalingi sportininkai – ar dėl įvaizdžio, ar dėl puikaus ekonominio, politinio, kultūrinio išprusimo? Jei dėl pastarųjų savybių, gal geriau juos būtų įdarbinti banke, pavyzdžiu, buhalteriais? Bet jeigu dėl įvaizdžio, tai jau vieną kartą buvo renkami artistai, galutinai subjaurojė Seimo įvaizdį (juokingiausia, kad į Seimą patekusių artistų ir jų pokštai labiausiai piktinosi tie, kurie juos išrinko). Na, kaip bebūtų, šikart bent jau pateikta programa, nes anksčiau, sprendžiant iš partijos įkūrėjo pomėgio bendrauti su žurnalista, atrodė, jog naujosios partijos veikla – „ne visuomenės reikalas“. Vis dėlto klausimas, ar neišnyks ši partija, jei nieko nelaimės per Seimo rinkimus, lieka neatsakytas.

Lietuvos lenkų rinkimų akcijos skiltis dėmesį patraukia partijos logotipu – lenkiškos raidės, Lenkijos vėliavos spalvos, netgi PL trumpinys asocijuojasi ne su „Polaków na Litwie“, bet su „Polska“. Ak, tesa, kažkur apačioje vos įžiūrima Lietuvos Trispalvė. Būtų įdomu sužinoti, ko

kias idėjas norėjo išreikšti logotipo autorius? Bet nenutolime nuo rinkimų temos – AWPL kažin arapsiūdžiaugtų, jeigu jos noras: „Sieksime, kad ES tautinių mažumų teisių standartai būtų taikomi Lietuvoje“, tapą realybe, nes, žiūrėk, taip gerai, kaip dabar, nebebūtų.

Lietuvos socialdemokratų partija, sekmingai evoliucionavusi iš komunistų partijos į vakarietisko pavadinimo politinę jėgą, atrodo, labai nesiveržia į pirmąsias Seimo eiles. Galima tik spėlioti kodėl – ar neturi A. M. Brazauskui prilygti galinčio lyderio, ar suprato, kad esant krizei iš valdžios nepraturtési, „prichvatizacijos“ neprasuki. Bet programoje įvardija pagrindinius konkurentus – konservatorius ir liberalus. Apie Kristinos Brazauskienės partiją – nė žodžio, nors būtent Kristina Kaišiadorių-Elektrėnų rinkimų apygarde tapo konkuriente vienam iš socdemų vadų Broniui Bradauskui. Galima pagalvoti, kad artimas Brazausko draugas nesurado bendros kalbos su jo našle, nors iki tol puikiai sutarė. Dar labiau tikėtina, kad taip siekiama surinkti kuo daugiau politikoje nesusigaudančių ir žinomomis pavardėmis besivadovaujančių kaimo gyventojų balsų, kitiems kairiesiems nepaliekant jokių šansų.

Nacionalinis susivienijimas „Už Lietuvą Lietuvoje“ ruošiasi „gydyti labiausiai pasiligojusią valstybinės valdžios sritį – teisingumą ir teisėtumą“. Ka tuo norejo pasakyti – ar kad valdžia Lietuvoje neteisėta, ar kad teisėsauga su teisėtvarka neefektivios? Bet juk teisingumas ir teisėtumas arba yra, arba ne, vidurio nebūna. Tai kur logika – kam gydyti teisingumą, jeigu jis yra?

Socialistinis liaudies frontas jau dabar turėtų patraukti teisėsaugos dėmesį – jis rezistencijos dalyvius atvirai vadina banditalais, o okupacijos padarytą žalą – išgalvota. Tiesą sakant, šio atvirai antilietuviško politinio darinio veikla nesiderina su mūsų valsyingumo principais, tad kyla klausimas – ar tokia partija nėra demokratijos grimasa? Ir kas, pavyzdžiu, Rusijoje ar Baltarusijoje nutiktų analogiškos partijos lyderiui ir kitiems jos nariams už analogišką veiklą?

Reikėtų pripažinti, kad ne visų partijų galimybės yra vienodos – juk kai kurios partijos jau buvo valdžioje ir gali pasigirti (arba ne) nuveiktais darbais, o kai kurios dar tik gviešiasi valdžios. Būtent gviešiasi, nes atidžiau pasižiūrėjus ima ryškėti jų ribotumas ir kyla įtarimų, kad jų siekis patekti į Seimą nulemtas kokio nors vieno, visuomenėi galbūt neaktaus, tikslo.

Gintaras MARKEVIČIUS

„Kabinetinę liustraciją“ prisiminus

Artėjančių rinkimų akiavizdoje vis tik dar kartą leiskite nusistebeti, kiek daug mūsų visuomenėje staiga iš niekur pasirodė besančių slaptų ir neslapčių (kadrinių) kagiebistų, aktyviai besibraunantių į viešąjį, politinį šalies gyvenimą bei užimančių aukštus valstybės postus.

Atrodytų, mūsų pokomunistinėje erdvėje vėl atskiru si nepriklausoma Lietuva buvo griežta okupacinės SSRS represinėms struktūroms. Pavadino jas nusikalstamomis, jų veikėjams ir darbuotojams apribojo galimybę gauti darbo valstybės tarnyboje. Iš pradžių įstatymas teigė (jokiu būdu nesakau, kad veikė) dar griežciau – tokiams buvo uždrausta dirbtai ir strateginės reikšmės, nacionaliniams saugumui įtakos turinčiose įmonėse, pavyzdžiu, bankuose. Paskui, žinoma, neišlaikėme Europos Žmogaus Teisių Teismo egzamino ir šią įstatymo nuostatą atšaukėme.

Na gerai. Tačiau šalyje vyko liustracijos procesas. Skelbėme visus, kurie neprišpažino, 1,5 tūkstančių prišpažinusiuų slepiame nuo visuomenės iki šiol. Tiesa, pergerė dešimtmetį paskelbta ne tiek jau daug – apie 60 bendradarbiavusių su KGB. 12 iš jų teismuose išsigynė... Buvo aiškinama, kad jau viskas, nebėra ką liustruoti, visi aiškūs;

kitiems įrodymų nepakanka, bylų Liustracijos komisijai nebliko, o patį Liustracijos komisijos pirmininką, gynusį viešąjį interesą, leidome teismams viešai nulinčiuoti ir nubauduoti už tai, kad kažkam pabandė viešai pasakyti: karalius nuogas.

Štai ir dabar. Vyriausioji rinkimų komisija tik ką sprendē klausimą, ar pagrįsta viešai paskelbta informacija apie „tvarkiečių“ kandidato Seimo narius, buvusio Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriaus Romualdo Ginevičiaus galimą bendradarbiavimą su KGB. Atsakymas standartinis: LGGRTC atsiuntė atsakymą, kuriame nurodoma, kad Liustracijos komisija svarstė klausimą dėl R. Ginevičiaus, bet tuomet nuspresta, kad bendradarbiavimą įrodančių faktų nepakanka, todėl padaryta išvada, kad su KGB jis slapta nebendradarbiavo.

Taigi ilgainiui visi įsidrasiuno, niekam nebebausus nei KGB voratinklis, nei jame tankantys kraugeriai vorai kagiebistai. Esą tai pokario problema, jų bijosi tik seni žmonės, visokie buvę tremtiniai. Šiandien jų jau kaip ir nebéra arba jie, tapę gerčiais, nei valstybei, nei vi suomenejokios grėsmės nebekelia.

(keliamas į 10 psl.)

Europos Parlamento narės Radvilės Morkūnaitės kvietimu – į Briuselį

Gal ne visiems „Tremtinio“ skaitytojams iki šiol buvo žinoma, kad jauniausia Lietuvoje išrinkta Europos Parlamento narė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė svarbiausioje Europos Sajungos institucijoje daug dirba ir sovietinės, ir nacių okupacijos, genocido, rezistencinio pasipriešinimo, tremties vienimo temomis.

Europarlamentarės kvietimu šių metų spalio 7–12 dienomis Lietuvos politinių kalinį ir tremtinių sajungos 34 atstovai vyks vizito į Europos Parlamentą Briuselyje. Kelionės metu numatyta ir ekskursinė programa – bus aplankytos Erfurto, Tryro, Liuksemburgo, Briuselioistorinės įžymybės.

I kelionę autobusu vyks LPKTS Panevėžio, Utenos, Jonavos, Kuršėnų, Telšių, Vilniaus, Šilalės, Radviliškio, Garliavos, Šiaulių, Vilkaviškio, Druskininkų, Marijampolės, Kėdainių, Varėnos,

Klaipėdos, Jurbarko, Anykščių, Prienų, Kauno, Grigiškių, Tauragės, Domeikavos, Alytaus, Šilalės, Pakruojo, Umergės, Biržų filialų pirmininkai arba atstovai, savaitraščio „Tremtinys“ korespondentė, LPKTS tarybos pirmininkas Gvidas Rutkauskas, LPKTS pirmininko pavaduotojas Zenonas Čerkauskas, atsakingoji sekretorė Ona Tamošaitienė. Kelionės vadovas – LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas.

Pirmą kartą per ilgametę Lietuvos politinių kalinį ir tremtinių sajungos veiklos istoriją kartu vyksta net 25 filialų pirmininkai. Tikimasi, kad Europos Parlamente bus išgirstas gyvas buvusių politinių kalinų ir tremtinių liudijimas. Taip pat kelionėje bus geraprogapasitarti dėl LPKTS veiklos ir būsimų darbų.

Palinkėkime mūsų atstovams geros kelionės ir laimingo sugrįžimo į tévynę Lietuvą.

„Tremtinio“ inf.

„Naktinė reforma“ atitraukė Lietuvą nuo ekonominės krizės bedugnės krašto

Jau treti metai Ispanija bando išbristi iš gilių ekonominės krizės. Siekdama sumažinti biudžeto išlaidas ir padidinti iplaukas Ispanijos valdžia padidino akcizo mokesčių nuo buvusių 18 iki 21 procento, sumažino valstybės taranautojų atlyginimus ir bedarbystės pašalpas. Suprantama, kad tokios nepopuliarios priemonės sulaukė nemažos visuomenės dalies nepritarimo ir pasipriešinimo – nuo 2011 metų pavasario nesibairia įvairios protesto akcijos visoje šalyje. Šių metų liepą aštuoniasdešimtyje Ispanijos miestų į gatves išėjo keli šimtai tūkstančių įtūžusi protestuotojų. Kaip visuomet būna tokiais atvejais, labiausiai nukeitėjo parduotuvėlių ir automobilių savininkai, kurių turtą suniokojo protestuotojai ir riaušininkai. Rugsėjo 11-osios vakarą dideli neramumai kilo sostinėje Madride, kur apie 6 tūkstančiai radikalai judėjimo „Užgrobk parlamentą“ suorganizuotų žmonių pabandė įsiveržti į šalies parlamentą, kuriai tuo metu posėdžiavo deputatai. Taip jie norėjo išreikšti savo nepritarimą griežtomis taupymo priemonėmis, patvirtintomis vyriausybės. Tik vėlai vakare policijai pavyko nustutti protestuotojus toliau nuo parlamento rūmų.

Kodėl kalbu apie Ispaniją, kuri šiaip jau nėra svetima daugumai mūsų tautiečių, suradusiu savo laimę šioje sau-lėtoje šalyje? Todėl, kad tai primena 2008-uosius mūsų šalyje, kai prieš priimtus tais metais išrinkto Seimo neatidėliotinus sprendimus, būtinus norint atitraukti Lietuvą nuo krizės bedugnės krašto, daužydami parlamento langus, „protestavo“ neaiškiios praeities žmogystos. Laimė, tąkart mūsų pareigūnams užteko operatyvumo ir profesionalumo neleisti riaušių provokatoriams įsisiautėti, o opozicinė tapusios socialdemokratų partijos atstovams pakako nuovokos suprasti, kad į Seimo langą paleistas akmuo nesirinks, kurios partijos atstovo kaktą perskelti, todėl protestuotojų, tai yra riaušininkų, jie nepalaikė. Tačiau jų paskleistas propagandinis kliedesys apie pražūtingą „naktinę reformą“ dar neišėjo iš apyvartos ir per šiuos rinkimus vis panaudojamas. Taigi ką tokio pridirbo valdžios vairą iki 2008 metų rinkimų laikę socdemai, kad gavusiai daugumos mandata Seime Tėvynės sajungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijai teko dirbtai per naktį, nes atidėti darbą kitai dienai būtų tolygu pasmerkti valsty-

bę skėsti krizės potvynio bangose. Nors opozicijoje esančios partijos mėgsta pasakoti, kad tos reformos buvo ne-naudingos ir pridarė daugybę žalos (tiesa, konkrečių įvardijimų girdėti neteko), joms ne-pavyko paneigti faktą, jog ne-atidėliotinių šio naktinio posėdžio sprendimai išvedė valstybę iš gilių ekonominės krizės. Beje, kaip teigia Seimo narys Rimantas Dagys, jokios „naktinės“ nebūtų buvę, jeigu dabartinė mūsų opozicija ištisas valandas nebūtų aiškinusi, kad jokios krizės néra ir nieko daryti valstybei nereikią“. Pasak R. Dagio, jeigu iki TS-LKD atėjimo į valdžią būtų laikomasi įstatymu „Sodros“ rezervas nebūtų buvę iššaista, net per krizę nebūtų prireikę mažinti pensijas. Deja, ekonominio pakilimo laikotarpiu sukauptas socialinio biudžetofondo rezervas nepagrįstai, siekiant bet kokia kai na užsitikrinti rinkėjų simpatijas, ministrės Vilius Blinkevičiūtės „dėka“ buvo iššaista. Jeigu ne „naktinė reforma“ ir tolimesni TS-LKD partijos lyderio A. Kubiliaus vadovaujamos Vyriausybės sprendimai, Lietuva būtų atsidūrusi gilesnėje krizėje, nei dabar kapanoja Ispanija.

Gintaras MARKEVIČIUS

Koalicija su KGB

Akistata su praeitimis ne visada maloni, ypač jei kažkas buvo nuslėpta nuo vi suomenės.

„Prieš pustrečių metų, kai baigėsi įstatymu numatyti darbo apribojimai buvusiems kadriniams SSRS valstybės saugumo komitetui (KGB) darbuotojams, teko pasiūlyti įstatymą, kuriuo numatoma viešai paskelbti asmenų, buvusių kadriniai KGB darbuotojais, sąrašą. Buvo vadovaujamas po 1990 metų kovo 11-osios deklaruotu principu: KGB – tai neteisėtai Lietuvos teritorijoje veikusi svetima, totalitarinės valstybės sukurta ir politiniam persekiojimui skirta institucija. KGB tarnams Lietuva pritai-kė įstatymus dėl kadrinių kalininkų ir jų slaptųjų bendradarbių registravimo bei liustracijos. Pasibaigus apribojimų laikotarpiui visuomenė taip ir neturėjo galimybės susipažinti su KGB, pripažinta ir nusikalstama organizacija, darbuotojų sąrašais. Juk vi-

suomenė turėjo igyti galimybę sužinoti apie buvusių KGB kadrinius darbuotojus, kurie savo laiku ne tik ištiki-mai tarnavo Lietuvą okupavusiai valstybei, bet ir asme-niškai buvo atsakingi už vykdytą persekiojimą, terorą, represijas, žmogaus teisių pa-myrimą. Juo labiau kad KGB karininkai nė kiek neapgailestavo dėl praeities ir bylinėjosi su Lietuva tarptautiniuose teismuose“, – sako Seimo Tėvynės sajungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narys, Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas dr. Arvydas Anušauskas.

2009 metų liepos 8 dieną Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Parlamentinės asamblejos priimtoje rezoliucijoje „Padalintosios Europos suvienijimas: žmogaus teisių ir pilietinių laisvių apsauga 21 amžiuje ESBO regione“, valstybės paragintos toliau tyrinėti to-

talitarizmo palikimą, skatinant remti totalitarinių režimų nusikaltimų moksliinius tyri-nėjimus. Visos valstybės buvo pakviestos atverti savo istorijos ir politinių dokumentų archyvus.

Lietuvoje KGB archyvų viešinimas prasidėjo neleng-vai, bet per dvejus metus paskelbta tūkstančiai lapų buvusių slaptų dokumentų. Paskelbti ir KGB rezervo karininkų sąrašai bei jų bylos. Pasak A. Anušausko, paskelbta informacija jau leidžia susidaryti vaizdą, kaip veikė ši organizacija, kokius metodus naudojo, kiek ir kokie žmonės buvo įsipainiojė į jos tinklus. Juk net ne visi KGB darbuotojai žinojo apie taikytus metodus naudojant radioaktyvias bei chemines medžiagas, slaptų agentų smogikų arba žudikų grupes, surežisuočias išsiifravusių slaptųjų agentų likvidavimo operacijas, sudarytus išankstinius likvi-duojamų „liaudies priešų“ sąrašus ir pan.

(keliamas į 8 psl.)

O širupyje dar ne rudo

(atkelta iš 1 psl.)

Už aktyvią veiklą, iniciatyvumą, tautos vertybų ir tradicijų puoselėjimą, ugdant jaunimą tautine patriotine dvasia, apdovanoti aktyviausi Kauno senjorai, tarp jų ir LPKTS Kauno filialo nariai: Irena Digrinė, Renutė Linkevičienė, Antanas Jocys, Kazimieras Beniulis, Ona Aldona Tamošaitienė ir LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas.

Kauno „Paparčio“ pradinės mokyklos moksleivai perskaitė direktoriės Lidos Keršienės padėką Lietuvos politinių kalinii ir tremtinių sajungai, sudariusi galimybę dalyvauti pagyvenusiemis žmonėms skirtoje šventėje, puoselėjan-

Koncertavo Kauno valstybinio muzikinio teatro solistai Kristina Siurbytė ir Mindaugas Jankauskas

čiai jaunuju širypose pagarbą bei gražu žodį ne tik savo artimui, bet ir visiems vyresnio amžiaus žmonėms.

Seimo narė, TS-LKD Po-

litinių kalinių ir tremtinių frakcijos pirmininkė padėkojo LPKTS atsakinėjai sekretorei Onutei Tamošaitienei už puikų renginį ir pakvietė pasiklausyti Kauno valstybinio muzikinio teatro solistų Kristinos Siurbytės ir Mindaugo Jankausko bei akompaniatorės Beatos Vingraitės koncerto.

Senjorai, sužavėti puikios muzikos, jaunu dainininkų artistiškumo, nuo-

širdumo, dėkojo renginio organizatoriams už į šventę pa-

kiestą jaunystę.

Jolita NAVICKIENĖ

Autorės nuotr.

Įamžintas kunigo prelato Mykolo Krupavičiaus atminimas

Rugėjo 23 dieną Vilniaus Odminių gatvėje ant 10-uoju numeriu pažymėto namo sienos atidengta memorialinė lenta kunigui prelatui Mykolui Krupavičiui (1885–1970) atminti. Tai buvo Lietuvos partizanų kapeliono monsinjoro Alfonso Svarinsko septynerių metų pastangų rezultatas. Lietuvos kariuomenės Šv. Ignoto bažnyčioje šv. Mišias už kūnigą prelatą Mykolą Krupavičių ir kitus bendražygius, kūrusius pirmają Lietuvos Respubliką, aukojo Lietuvos kariuomenės ordinarias vyskupas Gintaras Grubas, Lietuvos kariuomenės vyriausasis kapelionas kunigas Rimas Venckus, Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijolo socijus kunigas Gediminas Kijauskas, SJ, monsinjoras Alfonas Svarinskas. Giedojo Vytauto Versecko vadovaujamas Generolo Jono Zemaičio Lietuvos

zu Tumu-Vaižgantu, Pranu Viktoru Raulinaičiu ir kita, aktyviai dalyvavo kuriant Lietuvos valstybę.

Šia proga monsinjoras Alfonas Svarinskas apie kūnigą prelatą Mykolą Krupavičių išleido lankstinuką, kuriamo iš dvasininko „Atsiminimų“ pateikiama biografija, testamentas bei ištrauka „Kaip buvo kuriamas pirmoji Lietuvos Respublika“. Anot monsinjoro, kunigo prelatu Mykolo Krupavičiaus atminimas gyvas – juk kunigas, įvykdės Lietuvoje žemės reformą, nepakenkė nei Bažnyčiai, nei valstybei. 1923–1926 metais

jis buvo žemės ūkio ministras. Jam daug padėjo Žemaičių vyskupas Pranciškus Karevičius. Kunigo prelato Mykolo Krupavičiaus įgyvendinamos žemės ūkio reformos metu buvo išdalyta 418 tūkstančių hektarų dvarų žemės, kurią gavę daug Lietuvos savanorių, bežemių ir mažažemių valstiečių tapo savarankiskais ūkininkais. Monsinjoras Alfonas Svarinskas sakė, kad vykdymas žemės reformą, Mykolas Krupavičius sukūrė vidutinių ūkininkų sluoksnį, o jų vaikai, sovietams okupavus Lietuvą, tapo nepriklausomos valstybės gynėjais – partizanais. Tai išryškino kunigo patrioto Mykolo Krupavičiaus didybę. Monsinjoras Alfonas Svarinskas teigė, kad šio žmogaus atminimą – pavyzdi šiuolaikiniams jaunimui, kaip reikia gerbti savo Tėvynę – buvo būtina jamžinti. Juk Dievas, Bažnyčia ir Tėvynė – tai idealai, už kuriuos pri- valu kovoti visiems lietuviams. Monsinjoras sakė: „Deja, kunigo prelato Mykolo Krupavičiausvardu nepavadintaneiviena mokykla, nei viena gatvė. Kaip trūksta meilės Lietuvai ir pagarbos praeities kovotojams – Laisvės didvyriams. Ačiū visiems, dalyvavusiems šiose kunigo prelatu Mykolo Krupavičiaus atminimui skirtose iškilmėse.“

Kunigas prelatas Mykolas Krupavičius 2006 metais apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordino Didžiuoju kryžiumi (po mirties).

Jurgita BRASIŪNAITĖ

Sveikiname

Auksasmiltė žemė lenkias Jums po kojom,
Gintarinėm rankom gaubia Lietuva,
O svečiai už stalo su daina linguoja,
Šventą duoną raičia artimų ranka.

O juk buvo visko... Šilto, šalto –
Nebuovo kelias rožėmis nuklotas,
Jaunystę temdė tremtinio dalia,
Kai brolis brolio žodžiais netikėjo,
Ir kur gimtinė, privertė užmiršt.

Garbingo 85-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusių politinius kalinius ir tremtinius Moniką ir Povilę MATEIKIUS. Linkime geros sveikatos, ilgų gyvenimo metų ir Dievo palaimos.

LPKTS Rokiškio filialas

* * *

Nuoširdžiai sveikiname LPKTS Rokiškio filialo narius, buvusių tremtinius: 85-ojo jubiliejinio gimtadienio proga – Igną MIKENĄ ir Vladą PIVORIŪNĄ, 80-ojo – Birutę GALVANAUSKIENĘ, 75-ojo – Fidą JONELIUKŠTIENĘ ir Aldoną SALADŽIUVIENĘ.

Linkime stiprios sveikatos, Dievo palaimos ir ilgų gyvenimo metų.

LPKTS Rokiškio filialas

Garbingo 70-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusį Tomsko sr. Timiriazevo mst. tremtinį Algimantą ALEKNĄ.

Linkime geros sveikatos, gyvenimo džiaugsmo ir Dievo palaimos.

Brolis Kazimieras, seserys Angelė ir Nijolė su šeimomis, LPKTS Šiaulių filialas

Pro Tavo pirštus, Viešpatie,
Kaip smiltys srūva laikas.
Pro Tavo pirštus, Viešpatie,
Jis bėga kaip vanduo...

(B. Brazdžionis)

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusių Irkutsko sr. Sujetichos tremtinę Oną DAUGVILIENĘ ir buvusių Irkutsko sr. Sibiro Usolės tremtinę Vandą Mariją VAITIEKŪNIENĘ.

Linkime stiprios sveikatos, išvermės, daug šviesių bei laimingų gyvenimo metų ir Dievo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas
ir choras „Viltis“

Lionę ir Edvardą VALANČIUS sveikiname auksinių vestuvių proga ir linkime stiprios sveikatos, ilgų laimingų gyvenimo metų ir Dievo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas,
Choras „Viltis“

Mano pirmieji gyvenimo mokytojai buvo tėvai. Šeimoje susiformavo tikrosios vertybės, asmenybės pagrindai. Man ir mano seseriai Birutei tėvų šeimoje tiesiog stebuklingai pasisekė. Mudvi turime nuostabius mylinčius tėvus, kurie, nejveikti patirtų neganą ir represiją, suteikė pirmąsias gyvenimo pamokas. Mano mama Zosė Jezukevičiutė-Jakavonienė – buvusi tremtinė. Tėvelis Juozas Jakavonis – partizanas, slapyvardžiu Tigras. Jis, nors ir kaimo vaikas, ūkininko sūnus, buvo guvus, išmintingas iš priemiesties, labai geras ne tik arčimiesiams, bet ir kaimynams, bičiuliams, be to, turėjo tikrą ir gyvą kovotojo dvasią. Atėjus antrosios sovietų okupacijos bangai, jam buvo tik 20 metų, bet tėvelis nedvejodamas išstojo į partizanų gretas, su bendraamžiais savo tėvų namų kieme iškasė bunkerį. Šiame „namų“ bunkeryje dirbo Pietų Lietuvos partizanų vadai A. Ramanauskas-Vanagai ir J. Vitkus-Kazimieraitis, čia buvo aptarinėjami partizaninių kovų maršrutai ir pasipriešinimo okupantams kovos metodai, spaudinami atsišaukimai, leidžiamas pogrindinis laikraštis „Laisvės varpas“. Po to, kai enkavedistai suėmė tėvelį Juozą ir visą šeimą ištremė, bunkeris buvo ilgiems dešimtmečiams užverstas žemėmis... Panašiai išdraskyta ir sutrypta buvo ir mūsų Lietuva. Gal septintoje klasėje iš tėvelių sužinojau apie „užkastą“ tikrają istoriją gimtuosiouose namuose Kasčiūnų kaime, nuo tada tėvelių dėka po truputį gaudama darbštumo, sąžiningumo, Tėvynės meilės ir pagalbos žmogui pamokas, pradėjau naujai atpažinti ir suprasti giluminę Tėvynės ir artimo meilės prasmę.

Mano mama Zosė Jezukevičiutė-Jakavonienė trempyje susituokė su tėveliu prie Mongolijos sienos esančiame Tanzibėjuje. Nekaltos kančios ir pažeminimai, paradosalu, tačiau dar labiau ižiebia gérį – mama nuo pat mažų dienų mane ir sesutę mokė dosnumo, gerumo, pavaišindavo visus, kas tik užklėsdavo į mūsų namus Kasčiūnuose, nes ji buvo puiki kulinariė. Ir dabar kiekvieną kartą sugrižusi į gimtus namus iš tėvelių gaunu žmogiškųjų vertybų pamokas.

Iš tėvų gautos pirmosios gerumo ir atjautos kitiems, ypač vargo ar kitokių bėdų prispaustiems žmonėms, pamokos nenuėjoveltui. Jos padėjo pagrindus tolimesniams mano gyvenimui, nusidriekiančiam per mokyklas–pra-

dinę, vidurinę, universitetą... Ir per mokyklose sutiktų mokytojų asmenybės galėjau atpažinti šeimoje iškiepytus Tėvynės meilės, laisvės dvasios, gériondaigus, nors jie, suprantama, buvo užspausti, užnešti žemėmis. Esu laiminė, kad teko sutikti mokytojų, kurie buvo tikri ištikimi

jaučiau, kad taip norėjo pasakyti, kad sužinosime, kas atsitiko mūsų mylimai Lietuvai.

Mokytojas manęs vis paklausdavo, kaip laikosi tévelis, ar turi darbą, perduodavo jam linkėjimą. Tik būdama vyresnėse klasėse sužinojau, kas iš tikrujų buvo mano pirmos klasės mokytojas ir kodėl

čiuosius apkabindavo kaip mama ir ramiu balsu paaškinavo. Mokytoja M. Bajerčienė tauriu dvasingumu, vidine eradicija skleidė gerumo, sažiningumo. Tėvynės meilės vertybės. Ji ir savo pačios vaikams pasėjo gérion sėklas, kurios, tikiu, besidaugindamos per šios giminės atžalas

Autorė (antra iš kairės) su mokytoja Maryte Bajerčienė, dukterimi Migle ir tėveliu Juozu Jakavoniu Kasčiūnų kaime

nepriklausomos Lietuvos patriotai, nors tuomet, ypač mokytojus, sekė budrios KGB darbuotojų ir jų tarnų – skundikų akys. Buvo žinoma, kad esu partizano duktė, tačiau nė vienoje mokykloje dėl to nepatyrariau patyčių.

Pirmai mano mokykla buvo Puvočiuose. Iki jos nuo tėvų vienkiemio Kasčiūnuose eidavome keletą kilometrų. Puvočių pradinę mokyklą pradėjau lankytį 1967 metais, nors dar prieš tai kartu su sesute Birute, kuri buvo jau trečiokė, megdavau kai kada nueiti į tą mokyklą. Mat Birutė namuose pasakodavo, koks mokytojas ir kaip įdomu mokytis. Mokytojas A. Arbačiauskas pasodindavo mane paskutiniame suole ir duodavo ką nors paskaityti, parašyti, nupiešti. Jausdausiai lyg mokinė. Klausydavausi, kaip mokytojas ramiu tėvišku balsu aiškindavo mokiniams, o jų buvo labai nedaug, klasė – mažutė.

Po metų ir aš, jau pirmokė, atėjau į mokyklą. Ir mane mokė Antanas Arbačiauskas. Vėliau sužinojau, kad prieš Antrajį pasaulinį karą jis buvo dėstęs Alytaus mokyklu seminarijoje. Iki šiol prisiemu mokytojo A. Arbačiausko pasakytus žodžius: „Mažieji mano mokinukai, linkiu, kad jūs visą gyvenimą skaitytumėte, nes iš knygučių sužinosite daug įdomių dalykų.“ Nežinau, ką tiksliai mokytojas turėjo mintyse, bet

jis manęs klausinėdavo apie tėvelį. Mokytojas Antanas Arbačiauskas padėdavęs partizanams, slėpdavęs jų dokumentus. Kada buvo suimtas A. Ramanauskas-Vanagas, mokytojų tardė saugumas ir jis buvo priverstas atiduoti paplėptus dokumentus. Šian-

stiprins ir puoselės Tėvynę Lietuvą.

Nuo penktos klasės mokslo tėsiav Merkinės Rojaus Mizaros vidurinėje mokykloje. Mokyto M. Bajerčienė išskélé iš Puvočių. Koks buvo netikėtumas, kai praėjus 40 metų sulaukiau mokytojos M. Bajerčienės skambučio ir ji paklausė, ar aš pažįstanti su kuo kalbu. Balsas buvo labai malonus ir girdėtas, bet negalėjau prisiminti. Mokytoja pradėjo juoktis ir paklausė, ar dar prisiemu savo pradinės mokyklos mokytoją. Kurgi neprisiminsi! Po keleto savaičių parsivežiau ją į savo tėvų namus, ir mes visi ilgai kalbėjomės apie baisiuosius pokario ir vėlesnius metus. Pasirodo, kai mano tėvas partizanas Juozas Jakavonis-Tigras buvo suimtas, o kiti partizanai užkasė mūsų sodyboje buvusį bunkerį ir persikėlė į kitas vietas, mokytojos M. Bajerčienės namuose slėpėsi A. Ramanauskas-Vanagass su žmona ir dukterimi... Mylima mokytoja M. Bajerčienė šiuo metu gyvena Vilniuje ir vis dar kuria eileraščius ir atvirukus.

Nuo penktos iki pat vie nuoliktos klasės mano auklėtoja buvo istorijos mokytoja Bronė Sviklienė. Ji mus, savo auklėtinius, vadino „mano vaikai“. Net ir didžiausius išdykelius bardavo, drausindavo su humoru. Auklėtoja mums dėstė istoriją, tačiau ne paraidžiui pagal vadovėlį, bet

labai atsargiai sugebėjo pasakyti nutylėtą tiesą apie Lietuvos valstybę ir jos istoriją. Šių dienų akimis vertinant, tai buvo tikrai labai drąsu. Mano bičiulė ir bendraamžė, pasakodama apie mokyklą, per vieną epizodą, kuris įstrigo jai, septintokei, visam gyvenimui, prisiminė savo istorijos mokytoją istorikę. Mokytoja anuomet per pamoką užriko: „Tu kalėjime supūsi!“, kai toji manobičiulė paklausė apie Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę, matyt, išgirdusi apie tai iš savo tėvų... Istorijos mokytoja Bronė Sviklienė mums buvo kaip antroji mama, kuriai galėjome pasiguosti, pasidžiaugti. Tik mokydamasi vienuoliktoje klasėje iš savo tėvų ir iš jos pačios sužinojau, kad auklėtoja nepabijojo – rašė laikus ir siuntė maisto siuntinėlius į kalėjimą mano mamos dėdei Kęstučiui Valentukevičiui. Jis prieš tai buvo lietuvių kalbos mokytojas ir padėdavo partizanams – tiekė jiems popierių. K. Valentukevičių suėmė, kankino ir nuteisė... Iki šiol buvusi auklėtoja B. Sviklienė dalyvauja visuose mūsų klasės susitiki muose. Pati ji išaugino trejetą vaiką, tačiau ir mus, buvusių mokinjus, iki šiol vadina „mano vaikai“.

Baigusi vidurinę, mokiniai Vilniaus universitete geografijos specialybės. Kai reikėjo atlkti pedagoginę praktiką, pasirinkau Druskininkus. Pirmają savo profesinę pamoką vedžiau Druskininkų 3-ioje vidurinėje mokykloje (dabar – „Saulės“ pagrindinė mokykla), kur tuo metu direktoriaus pareigas éjo Jevgrafijus Samuchovas. Šiuo metu jis – Druskininkų savivaldybės Švietimo skyriaus vedėjas. Direktorius tėviškai mane sutiko ir padėsino, kad visuomet kreipčiausiu į jį, kai iškils kokių neaiškumų. Jis buvo atidus, visada pasisiulydavo padėti. Miela ir gera, kad būtent mano krašto – Druskininkų mokykloje mane priėmė draugiškai ir nuoširdžiai.

Mokytojai, kuriuos sutiko savo vaikystėje ir jaunystėje, yra mano dvasinės bendruomenės, lyg plačios šeimos dalis, visam gyvenimui išliko šviesos ir gérion nešėjais tamšiuoju Tėvynės laikotarpiu, per kurį dvasioje išsaugojome ir užauginome Lietuvos šiandieną. Ne tik sunkus, bet išskirtinai vertingas ir svarbus yra doro mokytojo darbas, pripildantis atvirą kiekvieno vaiko širdį, kuris ateityje kurs save, šeimą, mūsų Lietuvą...

Angelė JAKAVONYTĖ-RUKŠTELIENĖ

Mokytoja Bronė Sviklienė

dien jo, mano pirmojo mokytojo, jau néra tarp gyvujų, bet jis paliko puikius savo vaikus ir vaikaičius, išauklėjo juos tikrais Lietuvos valstybės piliečiais ir patriota.

Po metų Puvočių pradinę buvo panaikinta, todėl į antrają klasę įėjau Puvočių aštuonmetėje mokykloje. Ten mane sutiko labai graži, ori ir dvasinga mokytoja Marytė Bajerčienė. Iki šiol prisiemu jos sodrų, ramų balsų ir gražią rašyseną. Ji buvo labai meniškos sielos ir kūrybinga. Mokytoja nuoširdžiai stengėsi, kad mes visi išmoktume gražiai rašyti ir skaitytume daug knygų. Ji niekada nepakeldavo balso, o nemokan-

Pabaiga.
Pradžia Nr. 35 (1009)

Éjo 1950 metai. Kai mus atvežé, Inta buvo nedidelis miestelis su keliais mediniai namais. Žmonės, gyvenę juose, dirbo anglies kasyklose. Mane paskyrė į 13-ąjį šachtą, 8-ąjį plastą darbininku kasti anglį. Darbas buvo labai sunkus. Dirbome trimis pamainomis po 8 valandas po žeme – 200–300 metrų gylyje. Tokiomis sąlygomis dirbau iki rudens, vėliau darbo sąlygos pagerėjo. Gavome specialius drabužius darbu kasyklose, šachtos kombinatė įrengė dušus, kur galėdavo me nusiprausti ir persirengti.

Taip leidau savo katorginį gyvenimą: pusiau alkanas, šaltynėje ir nepritekliau. Jokių prošvaicių nesimatė. Jeigu eidavome į pirmą pamainą, žadindavo 6 valandą rytą: nusiprausime, apsirengiame ir, žiūrėk, jau varo pusryčiauti. Suvalgę nedidelę porciją košės, grždavome į baraką ir tuo būdavome išvejamai į darbą, tai yra šachtos link. Išsirikiuodavome pagal brigadas ir, atidarius apsauginius varatus, būdavome perduodami karinei sargybai. Kareiviai su šunimis mus priimdavo, surikiuodavo po penkis, perskaiciuodavo ir šuktelėjė įprastą perspėjimą: „Eiti į koją, neiškrypti iš kelio“, vedavo į šachtos zoną.

Eiti į darbą ir iš darbo buvo tikra kančia, nes sargybinių tyčiojosi iš mūsų – jeigu tik kuris prasižengdavome, tuo visus į sniegą, į purvą klupdė, guldė, vertė braidytį per vandenį. Sunkiausia būdavo eiti per pūgas, kai šaltis siekė 50 laipsnių.

Nuo lagerio iki šachtos – daugiau nei kilometras. Nuo 8 valandos rytą leisdavomės į šachtą laiptais žemyn kelišimtus metrus, po sunkaus alinančio darbo vėl tais pačiais laiptais kopėme į paviršių. Praėjus keliems metams jau

Mintys bėga, skuba laiko tėkme, vis dažniau atsigréždamos į tiksintį gyvenimo laikrodį. Net nebežinau, kada jos miega, naktimis likusios prie vienijo stalo dažniau liūdi, negu džiaugiasi. Jos žino visus mano siekius, neveikiamus užmojus, bet niekada neklausia, ar patinka tyloje žiūrėti į beribę tamsą.

Šikart mintys – gėlėtoje pievoje. Jau plaikstosi vakaro šešeliai, migdydami lyg iš nykštukų pasakos išplaukus upeli. Tačiau upelis dar neno ri miego. Jis tingiai iriasi į kalnelį ir nuvinguriuoja už buvusių sodybos į ažuolų giraitę. Rieškučiomis pasisemiu van-

nuleisdavo ir pakeldavo su keltuvu.

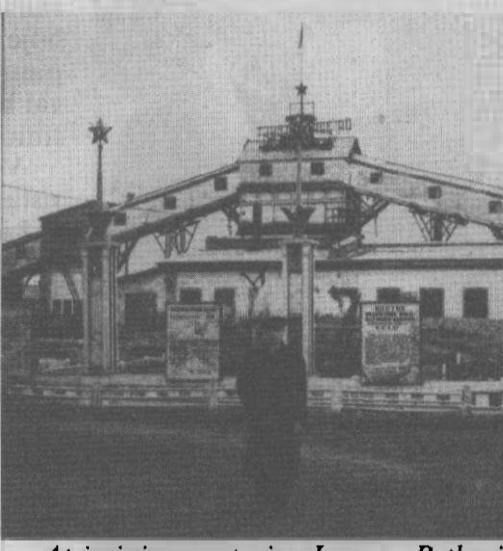
Iki Stalino mirties už darbą nemokėjo, tik jeigu išplydavai darbo normą, pridėdavo kokį šaukštą košės. Po Stalino mirties gyvenimas lageryje palengvėjo. Pirmiausia iš lagerio išleido nepilnamečius. Nuėmė nuo langų grotas, nuo drabužių – numerius, nakčiai nustojo rakinti barakus. Nuo 1955 metų per šventes pradėjo leisti užzonos. Eidavome švēsti paslietuviacius, gyvenusius jau laisvėje, be teisės išvažiuoti į Lietuvą.

Bėgo metai, pilni vargo ir rūpesčių. Sachtoje įvykdavo daug nelaimingų atsitikimų, žūdavo bendražygiai. Ir aš du kartus buvau užveristas uolienos gabala, tačiau mane atkasti suspėjo brigados nariai ir išgelbėjo nuo mirties. Gulėjau gal porą savaičių ligoninėje – ir vėl prie darbų. Tik priminimas liko – išmušti priekiniai dantys.

1954 metų pradžioje vienas pažystamas pasiūlė man dalyvauti įrengiant radijo imtuvinę. Tai buvo Lietuvos kariuomenės kapitonas Kazimieras Gylys, karštasis Tėvynės mylėtojas. Jis dirbo būdinčiu šaltkalviu administraciniu pastato boilerinėje, įrengtoje pastato pastogėje. Kazimieras pranešė, kad suradeš žmogų, Vilniaus lenką inžinierių elektriką, galintį tai padaryti. Sutikau bendradarbiauti. Tada padarėme mažytį detektorinių radijo imtuvelį. Iškalėme sienoje po boileriais griovelį, ten patalpinome tą imtuvelį, vėl užtaisėme sieną, tik palikome 3 milimetru skyliutę, per kurią buvo galima įkišti atsuktuvėlį ir reguliuoti bangas, tačiau pagaudavome

laidas tik lenkų kalba. Kazimieras Gylys mokėjo lenkų kalbą, tai jis mums išversdavo.

Mums talkindavo būrelis gerų draugų: kunigas Gemauskas, karininkas Petras Krivickas, Pranas Turuta. Jie išplatindavo žinias pažystamiams. Taip palaikydavome žmonių viltį sugrįžti į Tėvynę ar bent geriau gyventi. Tuo radijo imtuveliu naudojomės gerą pusmetį.

Atsiminimų autorius Leonas Petkevičius prie šachtos. 1955 metai

Vieną dieną atėjė į darbą radome išplėštą mūsų guodėjają. Žinoma, įtarėme tą lenką. Jis labai nesigynė, matyt, žmogus išsigando, kad jo neįduotume, nes jau buvo bebaigias katorgos laiką. Be to jau skrido kalbos, kad bus sudarytos komisijos, mažinančios bausmes arba visai išleis iš lagerio.

Taigi vėl netekome ryšio su laisvu pasauliu. Per metus buvo galima rašyti tik du laiskus ir tik rusų kalba. Lageryje būdamos šiek tiek pramokau anglų kalbos.

1956 metais sudaryta komisija byloms tirti mano bausmės dydį sumažino pusiau, tai yra liko 12 metų ir 6 mėnesiai. Dirbantiesiems kasyklos pozemyje už dieną užskaitydavo tris. Prieš bausmės paba-

gą dar buvau atvežtas į Vorutą, atrodo, 7 lagpunktą. 1957 metų lapkričio 28 dieną buvau paleistas iš lagerio, bet pasirašiau, kad gyventi į Lietuvą negrįšiu. Taigi gyvenama vieta pasirinkau Intą, nes šiame mieste atbuavau tremtį. Gruodžio 17 dieną įsidarbinau elektros šaltkalviu toje pačioje kasykloje, kur dirbau būdamas politiniu kaliniu. Dirbau iki 1970 metų.

Apsigvenau pas latvi Janį Loginą lūšnelęje prie 9-osios šachtos. Ten dar gyveno daugiau išėjusių į laisvę lietuvių. Po kurio laiko gavau atostogų ir išvažiavau aplankytį tėvų ir giminių į Lietuvą. Tai buvo labai jaudinantis susitikimas. Trumpos atostogos greitai bėgėsi ir vėl reikėjo atsiveikinti su artimaisiais ir Lietuva – skaudančia širdimi vėl gržau į Intą.

Šiaurėje laikas bėgo lėtai. Po sunkių darbų susitikdavome su draugais, per išeiginės dienas ir šventes susiburdavome paklausyti muzikos, padainuoti, pašokti. Mano draugas Pranukas Staševičius turėjo patefoną ir iš kažkur gaudavo plokštelių su muzikos įrašais – tai jis ir palinksindavo mus tuose vakarėliuose. Merginų lietuvių buvo žymiai mažiau nei vaikinų.

1958 metų pradžioje pas bendražygį Vincą Jasaitį iš tremties vietas atvažiavo duktė – jaunutė, graži, maloni mergina Elytė. Susipažinę susižavėjau ja, tačiau ilgai teko minti jos tėvų namų slenkstį, kol sutiko už manęs tekėti. 1959 metų rugsėjį susituokėme – prasidėjo naujas mano gyvenimo etapas. Istoju naukivaizdžiai mokytis į

Vorkutos kalnakasybos technikumo 3 kursą.

Elytė mokėsi siuti. Baigusi siuvimo kursus praktiką atliko būtinio aptarnavimo kombinate, vėliau įsidarbino siuvimo fabrike.

Iš pradžių gyvenome pas Elytės tėvus. Vėliau šachtos administracija paskyrė butą 2-ojo rajono gyvenvietėje, naujame 6 butų skydiniame name. Sienos buvo iš lentinių skydų uolienu užpildytais tarpais. Kai ta uolienu susmuko, namelis tapo labai šaltas ir perpučiamas šiaurės vėjų. Kai 1960 metų kovą gimė duktė, teko anglimi krosnį kūrenti ištisą parą, nes nekūrenama kambaryje per naktį užšaldavo vanduo. Iš gyvenvietė vandens atveždavo cisternomis, namo prisinešdavome tiek, kiek pajégdavome, kandangi žiemą, kai užpustydavo kelius, sutrikdavo vandens pristatymas. Per pūgas užpustydavo buto duris, kad negalėdavome išeiti. Saukdavomės kaimynų pagalbos, kad prasikastume tunelių.

Trumputė vasara prabėdavo greitai. Kiekvienais metais su šeima važiuodavome atostogauti į Lietuvą. Aplankydavome visus gimines, pasidžiaugdavome gražia gamta ir rudenį vėl grždavome į Šiaurę.

Gyvendami Intoje visą laiką galvojome, kaip sugrįžti į Tėvynę. Kelis kartus pareiskimu kreipiausiu į Lietuvos vidaus reikalų ministeriją, kad leistų gyventi Lietuvoje. Gaudavau vis neigiamą atskymą. Tik 1968 metų balandžio 26 dieną gavau Lietuvos SSR Ministrų tarybos leidimą apsigyventi Lietuvoje, bet kuriame rajone, išskyrus didžiosius Lietuvos miestus. Tai buvo didelis džiaugsmas, kai pagaliau 1970 metais galėjome gržti į Tėvynę.

Spaudai paruošė Stanislovas ABROMAVIČIUS

Palaimos šaltinis

dens ir priglaudžiu prie veido. Vėsus upelio vanduo gaivina ir mažomis strovelėmis krenta žemyn kartu su lietaus lašais.

Tiesiai į veidą sušniokštė vėjogūsis ir tuo pat metu, perskrodėsus susivijusias audros debesų pynes, trenkė perkūnas. Upelis nebekvpavo. Pasilenkiau prie jo ir žaibo blyksnyje išgirdau balsą:

– Ko lauki?

– Negėstančios šviesos spindulėlio...

Staiga aplink mane viskas nušvito. Tą šviesą prie mano kojų skleidė žydras kaip dansus žibintas. Jo stikliniam

gaubte nupieštas visame saušlės mieste išsišakojęs palaimos šaltinis. Krantus puošia tremtinių vėliavėlės. Dvi piešinių vietas pažymėtos kryželiu. Aš būtinai turiau jas surasti.

Ilgai ėjau. Saulė ir žvaigždės miegojo. Aukščiau pakeliu žibintą ir užkopės laiptais pamačiau universiteto herbatę daugybę žmonių. Jie žiūrėjo į mane, rankoje laikomą mažą pieštuką ir užrašų knygelę. Aš paliečiau buvusių tremtinių vėliavą ir pradėjau rašyti:

„2010 metų rudenį kupinas sumanyム Romualdas Baltutis susodino visus aplink

kultūros židinių ir surengė Šiaulių buvusių tremtinių 1-ają respublikinę konferenciją. Joje kalbėjo universiteto bibliotekos ir miesto muziejaus darbuotojai, universiteto profesorė D. Klumbytė apžvelgė buvusių Lietuvos tremtinių poeziją. Renginys taps tradiciniu. Gražią iniciatyvą ir klinius konferencijos tikslus bei siekius laimino vyskupas Eugenijus Bartulis.“

Džiaugėsi širdis.

* * *

Bégantys metai nubalino plaukus. Ar tik jie nepanašūs į išblukuši veidrodį ir tokį pat

kalendorių mano kambaryje? Nebesėdésiu prie obels, pasipuošusios baltais žiedais. Atėjus rudeniu, klausysiuos, kaip medžiai barsto vėjo suskaičiuotus lapus. Lauksiu pavasario, paukščių giesmės, velykinio varpo skambėjimo, plieno dalgio dainos ir šieno kvepėjimo.

Gražus, bet trumpas pavasario kelias. Nespėjo žvaigždės kaip reikiant sumirkseti, žaluma pasipuošusia žeme pasigržėti, o jau skuba atsisveikinti su nykštuku pramintu upeliu, pokariu plukdžiusi krauso putą į amžinybės slėnį.

(Keliama į 8 psl.)

(atkelta iš 7 psl.)

Pavasaris papuoš upelio pakrantes vasarai patinkančiais gėlių žiedais, pabuvos stipresnių sugriautoje tremtinio sodyboje, kurioje išlikusi šermukšnėlė verkia, rasa ašarėles braukia: saulės šypsniu, vėjelio dvelksmu paliess ažuolų giraite, tartum primindamas, jog kitąmet vėl sugriš. Giraitė lauks pavasario. Ji žiūrės į be kaimų ir sodybų bekraščius brūzgyną laukus, saugojančius žemę šautuvus, bevardes kaukoles, net bunkerius. Kas daugiau, jei ne pavasaris, priglus prie šių apylinkių paslapties?

2012 metų gegužės 19-ają skubėjau į svarbų susirinkimą. Saulė nuo pat ryto žeme ridinėjo. Šiluma spartino mano žingsnius. Kelyje nesitikėjau jokių staigmenų, tačiau srautu plūstančios mintys mane privertė suklstyti.

– Ko stūgaujate, mielosios mintys, lyg akis išdegė? Ar nematote, kad mūro siena skaudžiai užgavo veidą?

– Mes juokiamės, kad užmigdėme tavo lazdelės budrumą.

– O kodėl susiraukiate, kai noriu aš pasijuokti iš jūsų naiumvo?

– Todėl, kad esame tavo. Mes mylime darbą ir tiesą.

Žodžiai „esame tavo“ nurodino nuo krūtinės akmenėlių. Pasijutau tartum erdvėse suradęs šviesulėlių. Bet vėl:

– Kas taip „pagražino“ kaktą? – mestelėjo nepagarbū žodži praeivis ir keistai nusišypojo.

– Medžioklėje lapinas pasiutlige paženklinė, – liūdnai atsakiau lingodamas galvą ir ištisiesiau ranką atsiuveikinti, bet jis, kaip šišės įgeltas, atšoko. Vos spėjau išgirsti nutolstančius, pasiutligės pabūgusius žingsnius.

Miesto inžinierių namuose – buvusių tremtiniių

Knygų sudarytojas Romualdas Baltutis ir Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis

džiaugsmo šventė. Ant pailgo stalo kryželis, beržo šakelė ir universiteto spaustuvės išleisti penki tomų iš serijos „Sibiro Alma Mater“ – trys knygos išleistos senokai, dvi – dabartiniu metu. Knygose – buvusių tremtiniių prisiminimai, jų nueitas kelias, pasiaukojimas, meilė tévynei.

Išsiimu iš universiteto papuošto maišelio penkių šimtų puslapių knygą „Sibiro Alma Mater – Ave, vita!“ Būk sveikas, gyvenime! Tikriausiai ji tokia stora, plati, aukšta, dviem mano piršteliais ne-

pakeliamā dėl tremtiniių ašarų, buvusios kančios, gėlos ir šio pavasario giedros. Joje išspausdinti ir mano rašiniai: „Pelkyno žvaigždelė“, „Jazzminas matė“, „Palikimas“, apie partizanus, jų kovą, partizanų motiną. Knygos sudarytojas – Romualdas Baltutis. Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis paraše ivadą „Mintys, žvelgiant į naują „Sibiro Alma Mater“ tomą“. Penki tomų – tai tikras buvusių tremtiniių ryžto ir susitelkimolobynas, į kurį nukreipatos visų akys.

(atkelta iš 4 psl.)
Dažnas Lietuvos pilietis tik šiek tiek nutuokė, kad ši organizacija slapsa skaito vius jų laiškus, turi daug slaptų agentų ir savanoriškų pagalbininkų, nuožmiai persekiōja buvusių politinius kalinius ir tremtinius, kontroliuoja išvykimą į užsienį ir yra vadovaujama komunistų partijos. KGB ir jos pirmtakės aukomis tapo ne mažiau 350 tūkstančių žmonių (tremtų, kalintų, žudyty), daugiau nei 100 tūkstančių žmonių patyrė įvairiausius suvaržymus ir apribojimus dėl darbo, kelionių, gyvenamosios vietas, buvo pažeistas mažiausiai 600 tūkstančių asmenų privatumas atplėšiant ir kopijuojant jų laiškus ir t.t. Ir tai kalba apie tuos žmones, kurie net pagal sovietinius įstatymus nepadarė jokių nusikaltimų.

Aukų bei nukentėjusių sąrašas ilgas ir jo, kaip ir istorijos, nei sutrumpinsi, nei pakesi.

„Todėl dar labiau apgailėtinai atrodo mėginimai ignoruoti KGB ir jos parankinių praeitį, revizuoti praeities nusikaltimų vertinimus, neatsižvelgti į neišspręstus ne tik buvusiems tremtiniams ar politiniams kaliniams aktualių klausimus. Ir ką gi matome dabar? Vykdant KGB dokumentų viešinimą, vienas po kito buvo skelbiami anksčiau visuomenei neprieinamai dokumentai. Tai leido bent daillai partijų įvertinti apie praeitį nutylėjusius partiečius. Tačiau ką reiškia kai kurių partijų užimta pasipūteliška pozė – „mums tai nerūpi“.

LSDP priklauso mažiausiai septyni KGB rezerve kapitono laipsni turėjė politikai. Partija jokių sprendimų dėl jų net nesiruošia priiminėti. Romanovo žmonių partijos kandidatė „pamiršo“, jog buvo pripažinta bendradarbiavusi su Sovietų sąjungos specialiomis tarnybomis ir VRK privalėjo tuo pasirūpinti bei pašalindama iš kandidatų sąrašų. Amnezija kamuoją net ir prisipažinusius agentus. Apie buvusį bendradarbiavimą su KGB Vyriausiajai rinkimų komisijai pranešęs „Drąsos kelio“ partijos kandidatas Vytautas Daujotis ankoje nurodė bendradarbiavęs tik 1982–1983 metais. Bet atminčiai labai padėtų dokumentai, kuriuose nurodo-

Pilnutėlė salė žmonių šiandien primena siūbuojančių javų lauką ir skardenantį varpelį. Vieni varto įteiktą knygą, kiti skaito ištrauką sedinčiam kaimynui, treti per rankas siunčia ją pažiūrėti tam, kuris jos neturi.

Scenoje – Vilniaus tremtinijų choras „Laisvė“ ir Šilutės rajono Galdamo miestelio pagrindinės mokyklos vaikučių choras, vadovaujamas Reginos Tamašauskienės. Penki vaikučiai su knyga rankoje stovi garbės sargyboje. Jaunieji atlikėjai suvirpino gitaras, mažieji skaitovai baigė deklamuoti tremtinijų eilėraščius.

Visi atsistojome. Iš chorių kūrinių galingai išsiveržė Lietuvos himnas. Stovėdama massalėje aš taip pat giedoju. Džiaugiausiai, kad senas balsas, kažkada priklausęs chorui, susirado giesmės gaidą. Tremties ešelonų brolių ir sesių žvilgsniai susitiko ir jų mintys nuskriejo buvusiai lagerių takais. Aidu nutolo seniai į tremtinijų dainas įpinti posmai:

*Žiūrékit, slėniai ir kalnai,
Spygliuotų vielų raizginių,
Ir tu, pusnyų varganų diena:
Mes – laisva Lietuva!*

Koncerto pertraukėles užpildė darbinė programa. Tylos minute pagerbėme ne sulaukusius „Sibiro Alma Mater“ ir šios šventės.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinijų sąjungos Šiaulių filialo pirmininkė Valerija Jokubauskienė, įvertindama susirinkimui pirmininkaujančio Romualdo Baltučio veiklos nuopelnus, kalbėjo:

– Žmogus yra didis nepragyventais metais, o atlirktais darbais.

Lietuvos krašto apsaugos ministerijos asmenine dovana ir padėka apdovanotas

Česlovas Dirkė už ypatingus nuopelnus ir asmeninį indėli organizuojant žuvusiuojų 1941 metų birželio 22–28 dienų sukilėlių pagerbimą, kaupiant medžiagą apie sukilėlių pasipriešinimą okupantams.

C. Dirkė buvo Šiaulių apskrities sukilėlių vadas. Padėką pasirašė ministrė Rasa Juknevičienė.

Universiteto padėkomis apdovanoti darbštuliai, nuo kurių priklausė, kad knyga būtų patraukli, tinkama spausdinti.

Seimo narys Egidijus Vareikis kalbėjo apie rūpesčius ir džiaugsmus. Blogis buvo prirakinės Egidijaus kūdikystė prie amžino tremties rato. Grandinei nutrūkus pamatė Lietuvą. Dažnai pasimeldžia Seimo kopytėlėje, kurios durys visiems ir visada placiai atvertos, tik ne visi jas mato. Kopytėlėje yra vyskupo Eugenijaus Bartulio parašyta knyga. Tai rodyklė į Tikėjimo šviesą.

Šiauliečių buvusių tremtinijų šventė baigėsi išvykė Kryžių kalną. Vienuolyno kopytėlėje išklausyto šv. Mišios, pabuvota prie Tremtinijų kryžiaus – Lietuvos šviesuoliams, mūsų mokytojams, seneliams, tėvams, broliams ir sesēms, patyrusiems Sibiro vargus.

Tegul lino žledas, įaustas į juostą, saugo „Sibiro Alma Mater“, lydi ją į platujį pasaulį. Tegul buvusių tremtinijų gražūs darbai, malda ir daina sujungia mūs tautos palaimos krantus.

P. S. Neštas žibintas užgeso. Man kelia į šviesą rodo Brailio rašto knyga. Lietuvos aklųjų bibliotekai padovanojau knygą „Sibiro Alma Mater–Ave Vita!“ Tokia pati knyga man padeda pasitikti saulėtekio aušrą.

Algimantas VILEIKIS

Koalicija su KGB

mas visas dešimtmetis – nuo 1981 iki 1991 metų. Matyt, eksagentas „Aleksas“ tuos metus išbraukė iš atminties, bet kodėl klaidinami rinkėjai? Česlovas Stonys, neturėdamas formalios priežasties pranešti apie savo prieš 47 metus turėtą trumpą kontaktą su KGB, bet apie jį paviešinės, pasielgė sažiningai bent jau prieš save. Oštai mėgintas liustruoti agentas „Lakštutis“, prisidėjęs prie Tirkos ir teisingumo, net nemégino deklaruoti beveik dešimtmetį trukusį savo kontaktą, – žeria faktus Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas.

A. Anušauskas kelia klaušimą, kodėl toks eksagentų ir KGB kapitonų antplūdis kilo būtent dabar. „Gal pasinau-

„Tremtinio“ inf.

Keliavome per mūsų etninę žemę

Neseniai kunigas monsignoras Lioginas Vaičiulionis, Aleksandro Stulginskio universiteto profesorius Algimantas Kurlavičius, miesto Švietimo ir ugdymo skyriaus, Jaunuų turistų centro atstovai bei nemažas būrys mokytojų autobusu pasukome lietuvių etninių žemėlapių, esančių Lenkijos teritorijoje, link Kelionės tikslas – ne tik geriau pažinti savo istorines šaknis, bet ir susitikti su ten gyvenančiais lietuvių.

Lietuvybės skleidėjai

Seinai, gavę vardą nuo Seinos upės pavadinimo, žinomi nuo 16 amžiaus. Seinų, kaip ir Punsko, kraštas yra etninis Lietuvos ir lietuvių kalbos tėsinys. Čia 17 amžiaus pradžioje domininkonai įkūrė spaustuvę, kurioje 1863 metais buvo išspausdintas pirmas šiame krašte lietuviškas leidinys. 1906 metais įsteigta „Šaltinio“ spaustuvė – Seinai tapo lietuviškos spaudos centru. Prieš Pirmajį pasaulynių karą Seinų kunigų seminarija išmokslino kunigų, pasizymėjusių savo veikla, raštais ir kilnia knygnešyste: tai – Antanas Tatarė, Martynas Sidaravicius, Pranas Būčys, Jonas Totoraitis. Jau klieriku būdamas Seinų seminarijoje lietuviybė skleidė Pranas Kuračius, vėliau tapęs žymiu filosofu, vienu žymiausių neotomizmo atstovų Lietuvoje. Seinų kunigų seminarijoje mokėsi kunigas Juozapas Montvila, redagavęs žurnalą „Šaltinis“, piešęs laikraščiams ir knygoms iliustracijas. Tačiau labiausiai mūsų dienas pasiekė jo žygarbis, kai 1912 metais plaukdamas „Titaniku“ atsisakė pasinaudoti gelbėjimosi valtimi ir iki paskutinės akimirkos meldėsi, ramino ir guodė žmones. Šiunigo Juozapo Montvilos herojišką poelgi galéture prilyginti kunigo Maksimiljono Marijos Kolbės pasiaukojimui. Skirtumas tik toks, kad pastarasis paskelbtas šventuoju, o apie kunigo Juozapo Montvilos auką tik kalbama.

Su Seinais yra susijęs ir mūsų himno autorius dr. Vincas Kudirka, V. Mykolaitis-Putinas, P. Kriauciūnas. Prisimintina ir tai, kad 1909 metais Seinuose įvykio pirmasis lietuvių kalbininkų suvažiavimas, kuriame dalyvavo žinomi mūsų kalbininkai: K. Būga, J. Jablonskis ir J. Balčikonis.

1919 metais Lenkija savo karinėmis pajėgomis užėmė Seinų kraštą. Prisidėjo brutalus lietuviybės naikinimas: bu-

vo uždarinėjamos lietuvių draugijos, gimnazijos, mokyklos. Iš Seinuose veikusios kunigų seminarijos buvo išvartyti lietuvių dėstytojai ir klierikai. Ištremtas net Seinų vyskupas Antanas Karosas. Seminarijoje ypač antilietuviška veikla pasižymėjo iš vadovaujančių gretas išsimušę kunigas Romualdas Jalbrzykowski. Jis, 1908 metais tapęs seminarijos vicerektoriumi, iš visus kursus įvedė lenkų kal-

Jam tuomet vadovavo LR generalinis konsulas Varšuvoje Š. Adomavičius, numatytojis dienomis į Seinus atvykdavęs iš Varšuvos. Ketverius metus – nuo 1994 metų rugpjūčio 1 dienos konsulo pareigas įėjo Atkuriamojo Seimo narys, Kovo 11-osios Akto signataras Vidmantas Poviliovis. 1998 metų lapkritį konsulu paskirtas Jonas Kindurys, 2002 metų birželio 4 dieną – Aušra Černevičienė.

nė valdžia stengiasi užblokuoti vietos lietuviams rūpių klausimų svarstymą ir sprendimą.

Konsulato pastate apžiūrėjome pagarbą padėtą atmimino lentą, kuri praėjusiais metais, minint Seinų kunigų seminarijos įkūrimo 185 metų sukaktį, turėjo būti pritvirtinta prie buvusios seminarijos sienos, tačiau lenkų valdžia tai padaryti iki šiol trukdo. Atminimo lentoje užrašyta: „Šiuose namuose mokėsi daug žymų religinio ir pasaulietinio gyvenimo asmenybių, tarp jų ir Lietuvos „Tautiškos giesmės“ autorius Vincas Kudirka“. Čia pat pagalvojome, kiek atminimo lentą, kuriose jam žinti Lenkijos kultūros žmonės, kabo Lietuvoje ir niekam neklūva. Pagalvojome apie Lietuvoje gyvenančių lenkų mažumos nesibaignančius vis naujus reikalavimus, Lietu-

vos įstatymų nepaisymą, norą mūsų sostinę pavadinti „Wilno“... Kada mūsų Vyriausybė parodys ryžtą ir užkirs kelią Lietuvos kūno, mūsų kalbos, raštijos draskymui, valstybinės kalbos vartojimo siaurinimui...

Atsisveikinome su konsulu, palinkėdami tvirybės, kūrybinės diplomatijos šiam krašte saugant lietuvišką dvasią.

Dvasiniai turtai

Apžiūrėjome Katedrą, Antano Baranausko paminklą ir lietuvių karių kapines. Šv. Mergeles Marijos Apsilankymo katedra bazilika pastatyta dominikonų vienuolių rūpesčiu 17 amžiaus pradžioje velyvojo renesanso stiliumi. 1632 metais ją konsekravo Vilniaus vyskupas Jurgis Tiškevičius. Bažnyčioje buvo 11 altorių, dvi eilės kolonų jų dalijo į tris navas.

1706 metais prie jos buvo prištatytas vienuolyno ansamblis. 18 amžiaus antroje pusėje bažnyčia rekonstruota, prištatytu du baroko stiliums bokštai. Vėliau prištatytos dvi koplyčios. Katedros Didžiųjų altorių puošia Šv. Mergeles Marijos Apsilankymo paveikslas. Manoma, kad jis piešė dailininkas Pranciškus Smuglevičius. Dešinėje koplyčioje stovi labai vertinga sakraline, istorine ir menine prasme iš liepos išdrožta atidaroma Šv. Marijos statula.

Uždaryta ji vaizduoja Dievo Motiną, sėdinčią soste ir dešiniaja ranka laikančią Kūdikį. Atidarius statulą, matomas triptikas, vaizduojantis Mariją į abi puses plačiai išskleidusią apsiaustą, po kuriuo susiglaudusios žmonių figūros. Sakoma, kad ši statula padaryta 15 amžiaus pradžioje. Tokių statulų pasaulyje yra šešios. Jau nuo 17 amžiaus prie jos pasimelsti suvažiuoja daug ligonių ir nelaimingų žmonių. Šv. Mergelei Marijai priskiriamas ir 17 amžiaus viduryje Seinų miestelio apgynimas nuo puolusios rusų kariuomenės. Šista 1975 metais iškilmingai vainikuota Vatikano kapitulos vainiku. Tos pačios koplyčios dešinėje sienoje palaidotas lietuvių poetas vyskupas, plėčiai žinomas poemos „Anykščių šilelis“ autorius Antanas Baranauskas, dirbęs čia 19 amžiaus pabaigoje ir 20 amžiaus pradžioje. Jis buvo pirmasis vyskupas, prabilęs į susirinkusius tikinčiuosius lietuvių kalba.

Visi susikaupėme prie Antano Baranausko kapo, kurį jau žymi ne tik lenkiškas, bet ir mūsų Trispalve papuoštas lietuviškas užrašas, iškrovotas 1989 metais didelėmis pastangomis, kaip ir dar didesnėmis pastangomis iškrovotas šv. Mišios lietuvių kalba. 1980 metais Seinų Katedroje apsilankiusiame saleziečiui kunigui Pranui Gavėnui vienos klebonas neleido aukoti šv. Mišių lietuviškai. Kunigas Pranas Gavėnas tada atviru laišku kreipėsi į popiežių Joną Paulių II dėl skriaudos lietuviams, neleidžiant savo etninėse žemėse jiems melstis lietuviškai. Seinų Katedroje jau kurį laiką meldžiamasi ir lietuviškai, tačiau, švenčiant Marijos apsireiškimo Šiluovoje 400 metų jubiliejų, kai Dievo Motinos su Kūdikiu stebuklingo paveikslu kopija keliauto iš parapijos į parapiją – Seinų parapijos klebonas Kazimiežas Gackis į Katedrą paveikslu neįsileido...

Prieš trejetą metų kardinolas Audrys Juozas Bačkis vėles lietuvių sielovadai vadovauti paskyrė Vilniaus Šv. Apaštalų Petro ir Povilo bažnyčioje dirbusi kunigą Bernardą Augaitį. Sujuo taip pat nuoširdžiai pabendravome ir minimoje Seinų Katedroje, klausėmės jo pasakojimo apie šios bažnyčios istoriją, apie vėles lietuvių sielovados darbą. Tikimės, kad šis kunigas sugebės sustiprinti vėles lietuvių vienybę, jų dvasią, tautinį savitumą.

(Bus daugiau)
Zigmas TAMAKAUSKAS

Seinai. Prie A. Baranausko paminklo: Antanas Staniulis, Jonas ir Aldona Tamakauskai, Kristina Staniulienė, monsignorius Lioginas Vaičiulionis, N. Algimantas Kurlavičius, Aldutė Grigaitienė ir Zigmantas Tamakauskas.

bą, seminarijoje stiprino lenkiškų elementą, trukdė besireiškianti lietuvių tautinį judėjimą, net draudė klierikams skaityti lietuviškus laikračius. Vėliau tapęs vyskupu, lenkų okupuotame Vilniuje pasidarė uoliu lenkų valdžios pagalbininku lenkinant Vilniaus kraštą: uždraudė steigti lietuviškas parapijas, lietuviškas pamaldas, lietuvius kūnigus keitė lenkais, trukdė lietuviams stoti į Vilniaus kūnigų seminariją, prisidėjo prie lietuviškų mokyklų uždarymo. Daug patyčių tuomet patyrė ir jaunas lietuvių kūnigas Julijonas Steponavicius, per didelius vargus 1936 metais baigė Vilniaus kūnigų seminariją ir išdrįsės ginti lietuvių teises. 1955 metais popiežius Pijus XII Julijoną Steponavicių nominavo vyskupu, 1989 metais šiam didžiam Lietuvos patriotui, su kuriuo teko garbė bendrauti ir asmeniškai, popiežius Jonas Paulius II suteikė arkivyskupo titulą.

Konsulato džiaugsmai ir rūpesčiai

Seinuose įkurtame Lietuvos Respublikos konsulatą „Lietuvių namuose“ mūsų būrių šiltai sutiko konsulas – diplomatinių atstovybės vadovas Seinuose dr. Liudvikas Milašius. Lietuvos Respublikos konsulatas darbą pradėjo prieš aštuoniolika metų.

Vyties kuopos partizanų būrio žūtis

Prieš 65 metus, 1947 metų spalio 4 dieną, Lukštinių kaime, Kriaunų seniūnijoje, Rokiškio rajone, agento Jono Ragulio-„Klevo“ išduoti žuvavo Vytauto apygardos Lokio rinktinės Vyties kuopos Balio Bislio-Tūzo vadovaujami šeši partizanai: Balys Bislys-Tūzas, Jonas Jozėnas-Didysis Jonas, Ksaveras Jurkevičius-Bagdonas, broliai Augustas-Aidas ir Jonas-Lokys Medikiai ir Kazys Kavoliunas-Tarzanas.

Partizanų būrys priklausė Balio Vaičėno-Liubarto vadovaujamai Vyties kuopai ir veikė Rokiškio, Zarasų rajonuose. Jis dalyvavo 1944 metų gruodžio 26 dieną Antazavės šilo mūšyje Zarasų rajone, 1945 metų liepos 13 dieną kovėsi Obelių šilo kautynėse ir kituose susirėmimuose.

1947 metų spalio 4 dieną partizanai atvyko pas Joną Ragulį nejtardami, kad jis jau KGB užverbuotas agentas. Ragulis iškūreno pirtį, paruošė partizanams vaišes. Lukštinių kaimo gyventojas Alfredas Ališauskas pasakojo, kad tą dieną tévai išvažiavo į Kriaunų bažnyčią. Staiga nuo ežero Bradesių pusėje pasigirdo šūviai. Buvo šaudoma Ališauskų sodybos galulaukėje, nuo Jono Ragilio ir Streikų sodybų pusės. Šaudymas stiprėjo ir artėjo. Kaleno kulkosvaidis, girdėjosi ilgos automatų serijos ir vis artėjo mūsų sodybos link. Persigandę užsisklendėme duris. Į namo sienas lėkė kulkos. Automatai tratėjo už klojimo. Su sišaudymas artėjo mūsų namų link. Staiga pasigirdo beldimas į duris. Pamačiau pro virtuvės langą pavargusių žingsnių prabégantį partizaną. Po kelių minučių – vėl beldimas į duris, ir sunkiu žingsniu prabėgo antras partizanas. Automatų serijos girdėjosi kieme, sode kaleno kulkosvaidis. Staiga – baisus trenksmas į priemenės duris ir šauksmas. Į vidų su atkištais automatais išlékė keletas

Lokio rinktinės Vyties kuopos partizanai. Sėdi (iš kairės): Ksaveras Jurkevičius-Bagdonas, Jonas Jozėnas-Didysis Jonas, Balys Bislys-Tūzas; stovi: broliai Jonas ir Augustas Medikiai. Vaičėnų kaimas, 1946 metai

kareivių šaukdami: „Kur du išbégė partizanai?“ Prie sienos prirémē dédę Bronių ir baltarusių Lioginą. Išėmė į krūtinęs automatus plėšė drabužius, kratė kišenes, nuavė batutus. Nežinia, kuo tai būtų pasibaigę, jei ne nuo karo likęs baltarusis Lioginas – jis prasneko rusų kalba ir užtikrino, kad čia jokių partizanų nėra. Krėtė namus, palėpes, lipio ant aukšto. Kareiviai įkambari įnešė partizanų pamestą kulkosvaidį, partizanų ieškojo tvarte, klojime, badė durtuvais visus pakraščius. Išbėgęs vienas kareivis pranešė, kad rasti du nukauti partizanai, matyt, tie, kurie prabėgo pro mūsų namus. Tarp i gryčią užėjusių kareivių pamaciai vieną aprūptą kruviną galvą, kitam – peršauta ranka, dar vienam nuplėstas antakis, kitam bintavo galvą.

Po kurio laiko pakilo juodų dūmų stulpas, degė Ragulio sodyba. Pasigirdo arklio

traukiamo vežimo dardėjimas. Važiavo Marinas Žuklys, drongose gulėjo dviejų partizanų kūnai, drongu gale sedėjo du kareiviai su automatais. Iš nukautų partizanų varvėjo kraujas, vieno – kabaldžiavo nukarę rankos. Kaip pasakojo Alfredas, partizanų kraujas dar ilgai matėsi ant drėgnos rudens žemės. Pravažiuojantis Marinas Žuklys pranešė, kad nukauti dar keturi partizanai.

Rytojais dieną užėjės kaimynas Juozas Kašponas pasakojo matęs nuo Ališauskų sodybos bėgantį, matyt, sužiestą partizaną, kuris klupo, kėlėsi ir vėl bėgo. Netoli ese ganėsi Juozo Kašpono arklys. Partizanas jį atsirišės dar bandė užsesti, bet nebepajėgė, netoli nubėgo, kai kulkų pakirstas suknubo.

Raguliai iš to krašto išvyko. Žmonės šnekėjo, kad Ragulis negyvas buvo rastas Kaune.

Andrius DRUČKUS

Vaizdo pasakojimų rinktinės „Laisvės kovoms atminti“ sutiktuvės

Rugsėjo 28-ąją, minint Tuskulėnų aukų atminimo dieną, Tuskulėnų rimties parke memorialiniame komplekse, kur dvaro teritorijoje masinėse kapavietėse buvo užkasti 1944–1947 metais sovietų saugumo vidaus kalėjime Vilniuje sušaudytų žmonių palaikai, įvyko vaizdo pasakojimų rinktinės „Laisvės kovoms atminti“ sutiktuvės.

„Tuskulėnų parkas – nuo-

stabai gražus gamtos ir architektūros kampelis, menantis kelių šimtmečių istoriją, kurį sovietų okupantai pavertė kraupių nusikaltimų slėpimo vieta. Masinė sovietinio režimo aukų kapavietė buvo uoliai slepiama beveik penkis dešimtmecius, kol Tuskulėnų paslaptys buvo atskleistos Nepriklausomoje Lietuvoje. Daabar čia – memorialinė vieta,

deramai jamžinantį ir pagerbiantį Tuskulėnų aukų – dvasininkų, mokytojų, gimnazistų, Laisvės kovų dalyvių – atminimą, liudijanti skausmingą Lietuvos laisvės kovos istoriją ir raginanti mus visus jos nepamiršti“, – pasakojo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinė direktorė Terėzė Birutė Burauskaitė.

(keliamas į 12 psl.)

„Kabinetinę iliustraciją“ prisiminus

(atkelta iš 4 psl.)

Pavyzdžiui, socdemai iš savo partijos gretų nė neketina varyti lauk net šešeto (su A. Valioniu – septyneto) KGB rezervo kapitonu. Esą jie buvę nekalti, be žinios įkagiebyna prirašyti.

Per ką tik prabėgusį dešimtmetį esame pripratinti prie štai tokį dvilypių, dviprasmiškų situacijų, neberekalaujame jokio aiškumo, nebekeliame sau ir kitiems griežtai suformuluotų klausimų. Susimąstyti privertė Vakarų Washingtono profesorė Sintijos Horne, JAV rašančios knygą apie Vidurio ir Rytų Europos šalyse vykdytą iliustraciją, šio komentaro autorei užduotas klausimas: „Tai kiek gi iliustruotų žmonių, pripažintų bendradarbiavus Lietuvos su KGB, buvo pašalinta iš valstybinės tarnybos?“ Méginau ir šiaip, ir taip suktis iš padėties, bet teko atsakyti – nė vieno. (Bent jau man nepavyko tokio atvejo atrasti. Jei klystu, praneškite).

Prisiminkime, kad nuo pat pradžių iliustracija buvo saugumo rankose. Tik VSD darbo grupė duodavo arba neduodavo iš KGB archyvo su rankiotų dokumentų aplankus Liustracijos komisijai ir tik tokius dokumentus komisija galėdavo svarstyti. Dar daugiau, Pirmoji liustracijos komisija nuo 2000 metų, vadovaujama VSD darbuotojo Vytauto Damulio, per penkerius metus išaiškinės du bendradarbiavimo su KGB atvejus.

Tad nieko nuostabaus, kad galiausiai šiandien nesidrovint vėl pradėta vartoti sąvoka – „kabinetinė iliustracija“, populiarumą įgavusi kartu su KGB rezervininku A. Pocius ir A. Valioniu aukštais postais. Pirmasis vadovavo Valstybės saugumo departamentui, antrasis éjo užsienio reikalų ministro pareigas. Tokia „kabinetinė iliustracija“ tiktų ir kalbant apie dabar išlindusį viešumon Kriminalinės policijos biuro viršininko Algirdo Matonio atvejį, dirbusio KGB nuo 1987 metų rugsėjo 1 dienos iki 1991-ųjų rugpjūčio 31-osios kadriniu darbuotoju. Ypač ji tinka tada, kai žiniasklaidoje girdime pasiteisinimus, esą apie tokius žmones, kaip A. Matonis (Pocius ar Valionis), „žinojo tie, kam reikėjo“. O tie, kurie gyvendami demokratinėje Lietuvoje turėjo teisę žinoti? Jiems nereikėjo? Kam tada buvo priimti iliustracinių įstaitymai, kurie turėjo visiems

vienodai galioti, ir kur tuose įstatymuose yra reglamentuota, įteisinta sąvoka „kabinetinė iliustracija“? Kaip galima pritaikyti tai, ko įstatymuose néra? Jei buvo pritaikyta ir išrasta nauja „kabinetinė teisė“, kas už tai šiandien atskys? Ir kas, galiausiai, tokios atsakomybės pareikalaus?

Gerai, kad šiandien vis dar yra tokiai, kuriems privalu sakyti tiesą. Kalbu ne vien apie Seimo nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirminką Arvydą Anusauską, viešai keliantį šiuo metu tarasi iš gausybės rago pasipylusių kagiebistų atsiradimo klausimą. Kalbu ir apie tokius, kaip politologas Kęstutis Girnius, šiomis dienomis „Lietuvos žiniose“ paskelbtame komentare „Kolaborantų derlius“ taip aiškinantis moderniai Lietuvai, kas yra kagiebistas:

„Surikimasapti KGB betačiniu darbuotoju ar atsargos karininku nė vieno nepuošia. Jei žmogus pasidavé spaudimui ar bijojo dėl savo ateities, jis buvo bailys. Jei tikėjos naudos iš tokios narystės, buvo oportunistas. Jei nesupratato, i kokią organizaciją stoja, būvo nusikaltimai nai- vus. Tik aklas fanaticas galėjo tikėti KGB taurumu. Nors kartais būta švelni- nančių aplinkybių.“

Baigiant ši eilinį padėjavi- mą apie nepavykusių mūsų valstybės ir visuomenės kovą su pačiu bjauriausiu sovietiniu palikimu, reikia vis tik pasidžiaugti, kad Seime Tėvynės Sajungos–Lietuvos krikščionių demokratų partijos atstovų iniciuotos Žvalgybos įstatymo pataisos numato galiausiai pabaigti su tokiais daikais, kaip „kabinetinė teisė“ ir „kabinetinė iliustracija“. Šiame įstatyme tikimasi bei- kita ko „reglamentuoti žvalgybos institucijų veiklos kontro- lę ir koordinavimą, nustatant šiuos kontrolės subjektus – Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolerai, pagrindinį žvalgybos institu- cijų veiklos koordinatorių – Valstybės gynimo tarybą“. Tad parlamentui su tokio įsta- tymo priėmimu galiausiai tektų ir didesnės galimybės kontroliuoti tokias įstaigas, kaij Valstybės saugumo de- partementas. Tikėkimės, kad šis labai reikalingas įstatymas bus priimtas ir galiausiai mūsų valstybė toliau žengs tikros demokratijos keliu, kur tikrai nebeliks vienos „kabinetinė teisė“ ir „teisėms“.

Ingrida VĘGELYTĖ

Skelbimai

Spalio 5 d. (penktadienį) 14 val. Vytauto Didžiojo karo muziejuje (K. Donelaičio g. 64) įvyks prof. Onos Voverienės knygos „Antikomunizmas“ pristatymas.

„Antikomunizmas“ tegul bus paminklas komunizmo autokoms. Jame jos turi būti įvardytos ir jamžintos. (...) Teisti genocido vykdytojus – mūsų pareiga“, – rašo prof. Ona Voverienė. Tai trečioji autorės knyga. Lietuvos moterų lygos pirmininkė, socialinių mokslo habil. dr. prof. Ona Voverienė pačia tematika yra parašiusi ir išleidusi šias knygas: „Lietuva juodojo voro – NKVD, MGB, MVD, KGB – gniaužtuose“ (V., 2005) ir „Atėjo laikas sąžiningai politikai“ (V., 2008).

Renginio organizatoriai – Vytauto Didžiojo karo muziejus ir Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Kauno skyrius.

Renginys nemokamas. Malonai kviečiame dalyvauti.

Spalio 9 d. (antradienį) 16.30 val. Kauno įgulos karininkų ramovės Didžiojoje salėje įvyks Švedijos Atlanto tarybos narių ats. plk. Bo Hugermanko, ats. gen. mjr. Karlio Neretniekso, Švedijos gynybos atašė Lietuvoje plk. ltn. Tapanio Matuso bei publicisto Jono Ohmano susitikimas su Kauno visuomene bei vi suomeninių, patriotinių ir jaunimo organizacijų atstovais.

Malonai kviečiame dalyvauti.

Dėl paramos dokumentiniam filmui “Žaibas – Dzūkijos legenda”

Kreipiuosi į visus, kuriems brangus didvyriškos Lietuvos partizanų kovos su raudonuoju okupantu atminimas, paremti dokumentinio filmo apie Dzūkijos partizanų vadą Vaclovą Voverį-Zaibą kūrimą. Paaukotas lėšas prašyčiau pversti į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos sąskaitą: DNB LT864010042501566754, Kauno skyrius, banko kodas AGB LLT2XXXX, SWIFT. Adresas: Laisvės al. 86, LT-44250 Kaunas.

Taip pat prašyčiau nurodysti savo vardą ir pavardę, kad filmo titruose galėtume Jus įvardyti kaip rėmėją. Juridiniai asmenys, paremsiantys filmo kūrimą, įstatymo numatyta tvarka galės gauti mokesčines lengvatas. Jūsų įmonės pavadinimas tajip pat bus įrašytas filmo titruose.

Nuoširdžiai dėkoju už patriotiškumą ir supratimą.

Jonas CIMBOLAITIS,
filmo prodiuseris

Spalio 8 d. (pirmadienį) 17.30 val. Panevėžio miesto savivaldybės salėje (Laisvės a. 20) įvyks Laisvės kovų istorijos kino vakaras, skirtas Lietuvos partizanų vado, Lietuvos laisvės kovos sajūdžio (LLKS) gynybos pajėgų vado, LLKS tarybos 1949 m. vasario 16 d. Deklaracijos signataro, Vyčio Kryžiaus II ir I laipsnių ordinų kavalierius, generolo Adolfo Ramanauskos-Vanago sušaudymo 55-osioms metinėms paminėti. Renginio metu bus rodomas režisierius Justino Lingio filmas „Partizanų vaikai“. Renginyje dalyvaus partizanų vado dukte, Seimo narė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė. Malonai kviečiame dalyvauti. Teirautis tel. 8 686 30 845.

Spalio 12 d. (penktadienį) Kaune įvyks Lietuvos partizanų vado generolo Adolfo Ramanauskos-Vanago ir partizanės, jo žmonos Birutės Mažeikaitės-Ramanauskienės arešto 56-ųjų metinių minėjimas: **12 val. šv. Mišios** Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje; **14 val.** iškilmingas minėjimas LK Kauno įgulos karininkų ramovėje (Mickevičiaus g. 19).

Renginyje dalyvaus partizanų Adolfo ir Birutės Ramanauskų dukte, Seimo narė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė. Minėjimo metu muzikinę literatūrinę kompoziciją atliks folkloro ansamblis „Kupolė“, vadovaujamas doc. Antano Bernatonio, bus rodomas režisierius Justino Lingio filmas „Partizanų vaikai“. Malonai kviečiame dalyvauti. Teirautis tel. 8 686 30 845.

Knygų tremties ir rezistencijos tematika bei naujus „Laisvės kovų archyvo“ numerius galite įsigyti LPKTS būstinių knygynelyje, Laisvės al. 39, Kaune.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė,
Rasa Duobaitė-Bumbuliene

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos

netekčių atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB

„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,

Kėdainiai

Ofsetinė spauda 3 sp. lankai.

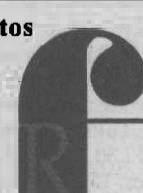
SPAUDOS,

RADIO IR

TELEVIZIJOS

RĒMIMO

FONDAS

Kaina 1,75 Lt

Tiražas 2860. Užs. Nr.

ILSEKITĖS RAMYBEJE

Juozas Norvilas

1920–2012

Gimė Lentinės k., Šilalės r. Šeimoje augo penki vaikai. Vedės atskélé gyventi į Šilalės r. Gubrių k. Buvo darbštus, tvarkingas ūkininkas, augino gausią septynių vaikų šeimą. Antrosios sovietų okupacijos metais aktyviai rėmė Laisvės kovotojus, tarp kurių buvo artimūs giminaičiai. Aprūpindavo maistu, drabužiais, net šoviniais ir ginklais. Slapčiomis palaidojo žuvusį pusbrolį partizaną. Juozui Norvilui suteiktas Laisvės kovų dalyvio statusas.

Palaidotas Šilalės kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamie dukteris, sūnū Šeimai, gimines bei artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Agota Sadauskaitė-Globienė

1924–2012

Gimė Burbiškių k., Gaurės sen., Tauragės r. 1948 m. su šeima ištremta į Centralinį Chazano gyv., Zimos r., Irkutsko sr. Dirbo miškų ūkyje sandelininke. Prasidėjus Atgimimui aktyviai įsitrukė į LPKTS veiklą. Dainavo buvusių tremtinių chore „Tremtinys“ bei giedojo bažnyčios chore. Buvo labai nuoširdi, maloni ir pareiginga.

Palaidota Tauragės Papušynio kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamie gimines ir artimuosius.

LPKTS Tauragės filialas

Emilia Lekavičienė

1922–2012

Gimė Telšių r. Eigirdžių valsč. Pielių k. 1948 m. su šeima buvo ištremta į Krasnojarsko kr. Šitkinio r. Ten dirbo sunkius miško ruošas ir kitus darbus. 1958 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Telšiuose. Dirbo trikotažo fabriko „Mastis“ pirštinių ceche. Užaugino dvi dukteris.

Palaidota Telšių r. Eigirdžių kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamie artimuosius.

LPKTS Telšių filialas

Vitas Kalakauskas

1931–2012

Gimė Vilkaviškio aps. Pilviškių valsč. Ramoniškių k. Mokėsi Parausiu pradinėje mokykloje, Šulskų gimnazijoje. 1948 m. su šeima ištremtas į Krasnojarsko kr. Nyžne Ingašo r. Valentinovkos gyv. Dirbo statybose, miško sakinimo darbus. 1961 m. grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Marijampolėje. Dirbo tarpkolūkinėje statybos organizacijoje. Buvo LPKTS Marijampolės filialo narys. Palaidotas senosiose Marijampolės kapinėse.

Užjauciamie žmoną, brolius, seseris, gimines ir artimuosius.

LPKTS Marijampolės filialas

Paulius Šiaučiūnas

1930–2012

Gimė Urugvajuje, Montevideo. 1949 m. šeima ištremta į Irkutsko sr. Tuluño r. 1958 m. reabilituoti grįžo į Lietuvą. Vedė, užaugino dvi dukteris. Dirbo autobusų parke vairuotoju.

Palaidotas Kauno Ledos kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamie žmoną, dukteris, vaikaičius ir provaikaičius.

LPKTS Kauno filialas

Atsiliepkite

Ieškau Stasio, Prano, Algijo, Ginto, Valentino KUKTŲ, su kuriais nuo 1949 metų gyvenome viename barake Krasnojarsko krašto Nyžne Ingašo rajono Valentinovkos gyvenvietėje. Skambinkite tel. (8 343) 97 503 Juozui Kalakauskui.

LRT

Pirmadienis, spalio 8 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Komisaras Reksas“ (k.). 10.00 „Hartlando užuovėja“ (k.). 11.00 LRT Aktualijų studija. 12.00 Kultūrų kryžkelė. 12.15 Laba diena, Lietuva. 15.00 „Komisaras Reksas“. Ser. 16.00 „Hartlando užuovėja“. Ser. 17.00 „Viena byla dviem“. Ser. 18.15 Siandien. 18.55 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Seimo rinkimai 2012: „Drąsos kelias“ politinė partija, Lietuvos lenkų rinkimų akcija, Socialinių liudijų frontas. Pertr. - 22.10 „Perlas“. 23.15 Vakaro žinios. 23.30 Galiūnų turnyras „Marijampolė 2012“.

Antradienis, spalio 9 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Komisaras Reksas“ (k.). 10.00 „Hartlando užuovėja“ (k.). 11.00 LRT Aktualijų studija. 12.00 Kultūrų kryžkelė. 12.15 Laba diena, Lietuva. 15.00 „Komisaras Reksas“. Ser. 16.00 „Hartlando užuovėja“. Ser. 17.00 „Viena byla dviem“. Ser. 18.15 Siandien. 18.55 „Prisikėlės faras“. Ser. 19.55 Stilius. Namai. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Seimo rinkimai 2012: Lietuvos žmonių partija, partija „Jaunoji Lietuva“, politinė partija „Sajunga TAIP“. Pertr. - 22.10 „Perlas“. 23.15 Vakaro žinios. 23.30 „Prisikėlės faras“ (k.).

Trečiadienis, spalio 10 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Komisaras Reksas“ (k.). 10.00 „Hartlando užuovėja“ (k.). 11.00 LRT Aktualijų studija. 12.00 Kultūrų kryžkelė. 12.15 Laba diena, Lietuva. 15.00 „Komisaras Reksas“. Ser. 16.00 „Hartlando užuovėja“. Ser. 17.00 „Viena byla dviem“. Ser. 18.15 Siandien. 18.55 „Prisikėlės faras“. Ser. 19.55 Stilius. Jausmai. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Seimo rinkimai 2012: Respublikonų partija, Demokratinė darbo ir vienybės partija, „Drąsos kelias“ politinė partija, Lietuvos lenkų rinkimų akcija, Lietuvos žmonių partija, Socialinių liudijų frontas, partija „Jaunoji Lietuva“, Emigrantų partija, politinė partija „Sajunga TAIP“. Pertr. - 22.10 „Perlas“. 23.15 Vakaro žinios. 23.30 „Prisikėlės faras“ (k.).

Ketvirtadienis, spalio 11 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Komisaras Reksas“ (k.). 10.00 „Hartlando užuovėja“ (k.). 11.00 LRT Aktualijų studija. 12.00 Kultūrų kryžkelė. 12.15 Laba diena, Lietuva. 15.00 „Komisaras Reksas“. Ser. 16.00 „Hartlando užuovėja“. Ser. 17.00 „Viena byla dviem“. Ser. 18.15 Siandien. 18.55 „Prisikėlės faras“. Ser. 19.55 Stilius. Veidai. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Seimo rinkimai 2012: Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis, Darbo partija, Tėvynės sąjunga - Lietuvos krikščionys demokratai, Lietuvos socialdemokratų partija, partija „Tvarka ir teisingumas“, Nacionalinis susivienijimas „Už Lietuvą Lietuvoje“, Krikščionių partija, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga, Liberalų ir centro sąjunga. Pertr. - 22.10 „Perlas“. 23.15 Vakaro žinios. 23.30 „Prisikėlės faras“ (k.).

Penktadienis, spalio 12 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Komisaras Reksas“ (k.). 10.00 „Hartlando užuovėja“ (k.). 11.00 LRT Aktualijų studija. 12.00 Kultūrų kryžkelė. 12.15 Laba diena, Lietuva. 15.00 „Komisaras Reksas“. Ser. 16.00 „Hartlando užuovėja“. Ser. 17.00 „Viena byla dviem“. Ser. 18.15 Siandien. 18.45 Neišjunk televizoriaus - laida apie skaitmenizaciją. 19.00 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Seimo rinkimai 2012. Pertr. - 22.10 „Perlas“. 23.00 Kinė kaip kine. 23.30 „Kur išskeliauja pasakos“. 1973. Drama.

Šeštadienis, spalio 13 d.

7.15 Nacionalinė paieškų tarnyba (k.). 8.30 Gimtoji žemė. 9.00 Animacija. 10.00 Rytų suktinis su Z. Kelmickaitė. 11.00 Durys atsiardo. 11.30 Septynios Kauno dienos. 12.00 Sažinės balsas. 12.30 „Žmogaus kūno gelmėse. Pradžia“. Dok. 13.30 „Kuklus šiuolaikinių technologijų žavesys“. Dok. 14.00 Lietuvos tūkstantmečio vaikai (k.). 15.15 Neišjunk televizoriaus - laida apie skaitmenizaciją (k.). 15.30 Pasaulio panorama. 16.00 Žinios. 16.10 Svekinimų koncertas. 18.30 „Šarpas: Šarpo priešas“. Ser. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Giulijos jubiliejinius koncertas. 23.10 „Doroti“. Trileris. 2008. Prancūzija, Airija.

Sekmadienis, spalio 14 d.

7.15 Rytų suktinis su Z. Kelmickaitė (k.). 8.15 Kelias. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 „Brolių Grindų pasakos: Sniego močia“. Ser. 11.45 Žinios. 12.00 „Tulou. Keistieji Fudziano bokštai“. Dok. f. 12.30 „Madagaskaras“. Dok. f. 13.30 „Puaro“. Ser. 15.30 Šventadienio mintys. 16.00 Žinios. 16.10 Popietė su A. Čekuoliu. 16.45 „Lyderia“. 17.45 Keliaukime po Lietuvą. 18.15 Klaušimėlis.lt. 18.30 Stilius. Gyvenimas. 19.30 Izvalgios. 20.00 Seimo rinkimų naktis. 20.30 Panorama. 20.45 Seimo rinkimų naktis.

Televizijos programa

spalio 8–14 d.

TV3

Pirmadienis

6.15 Telepardo duotuvė. 6.30 Nauja diena. 8.00 „Moderni šeima“. Ser. 9.00 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.05 „Naisių vasara“. Ser. 11.00 „Šokis hiphopo ritmu“. JAV, 2006. Muz. drama. 13.10 „Juodoji skylė“. Ser. 13.40 Animacija. 15.10 „Meilės prieglobstis“. Ser. 16.10 „Drąsi meilė“. Ser. 17.10 Akistata. 18.10 „Naisių vasara“. Ser. 18.45 Žinios. 19.10 Kodėl? 20.30 Be komentariu. 21.00 „Vyno kelias“. Ser. 21.35 Vakaro žinios. 22.00 „Nusivylusios namų šeimininkės“. Ser. 23.00 „CSI Miamis“ Ser. 0.00 „Daktaras Hausas“. Ser. 1.00 „Penktadienio vakaro žiburių“. Ser. 1.50 „Istatymas ir tvarka. Operatyvių tyrimų skyrius“. Ser.

Antradienis

6.15 Telepardo duotuvė. 6.30 Nauja diena 8.00 Animacija. 8.30 „Juodoji skylė“. Ser. 9.00 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.05 „Naisių vasara“. Ser. 11.00 „Šokis hiphopo ritmu 2. Gatvės“. JAV, 2008. Rom. drama. 13.10 „Juodoji skylė“. Ser. 13.40 Animacija. 15.10 „Meilės prieglobstis“. Ser. 16.10 „Drąsi meilė“. Ser. 17.10 Paskutinė instance. 18.10 „Naisių vasara“. Ser. 18.45 Žinios. 19.10 Beatos virtuvė. 20.00 Gyvenimas yra gražus. 20.30 Be komentariu. 21.00 „Vyno kelias“. Ser. 21.35 Vakaro žinios. 22.00 „Terra Nova“. Ser. 23.00 „CSI kriminalistai“. Ser. 0.00 „Daktaras Hausas“. Ser. 1.00 „Penktadienio vakaro žiburių“. Ser. 1.50 „Istatymas ir tvarka. Operatyvių tyrimų skyrius“. Ser.

Trečiadienis

6.15 Telepardo duotuvė. 6.30 Nauja diena. 8.00 Animacija. 8.30 „Juodoji skylė“. Ser. 9.00 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.05 „Naisių vasara“. Ser. 11.00 Kodėl? 12.15 Beatos virtuvė. 13.10 „Juodoji skylė“. Ser. 13.40 Animacija. 15.10 „Meilės prieglobstis“. Ser. 16.10 „Drąsi meilė“. Ser. 17.10 Prieš srovę. 18.10 „Naisių vasara“. Ser. 18.45 Žinios. 19.10 Stebuklų šalis. 20.00 „Motina ir sūnus“. Ser. 20.30 Be komentariu. 21.00 „Vyno kelias“. Ser. 21.35 Vakaro žinios. 22.00 Vikingų loto. 22.05 „Pagrindinis ikaltis“. Ser. 23.05 „CSI Niujorkas“. Ser. 0.05 „Žmogžudystė“. Ser. 1.00 „Penktadienio vakaro žiburių“. Ser. 1.50 „Istatymas ir tvarka. Operatyvių tyrimų skyrius“. Ser.

Ketvirtadienis

6.15 Telepardo duotuvė. 6.30 Nauja diena. 8.00 Animacija. 8.30 „Juodoji skylė“. Ser. 9.00 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.05 „Naisių vasara“. Ser. 11.00 Ką manai? 12.00 Gyvenimas yra gražus. 12.30 „Motina ir sūnus“. Ser. 13.10 „Juodoji skylė“. Ser. 13.40 Animacija. 15.10 „Meilės prieglobstis“. Ser. 16.10 „Drąsi meilė“. Ser. 17.10 Ką manai? 18.10 „Naisių vasara“. Ser. 18.45 Žinios. 19.10 Kas? Kur? Kada? 20.30 Be komentariu. 21.00 „Vyno kelias“. Ser. 21.35 Vakaro žinios. 22.00 „Kobra 11“. Ser. 23.00 „Kaulai“. Ser. 0.05 „Žmogžudystė“. Ser. 1.00 „Penktadienio vakaro žiburių“. Ser. 1.55 „Istatymas ir tvarka. Operatyvių tyrimų skyrius“. Ser.

Penktadienis

6.15 Telepardo duotuvė. 6.30 Nauja diena. 8.00 Animacija. 8.30 „Juodoji skylė“. Ser. 9.00 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.05 „Naisių vasara“. Ser. 11.00 Šok su manimi. 14.40 Animacija. 15.10 „Meilės prieglobstis“. Ser. 16.10 „Drąsi meilė“. Ser. 17.10 Nuodėmig dešimtukas. 18.10 „Naisių vasara“. Ser. 18.45 Žinios. 19.10 UNICEF šou. 22.10 „Karibų piratai. Pasaulio pakrašty“. JAV, 2007. Nuot. f. 1.30 Top Secret.

Šeštadienis

6.45 Telepardo duotuvė. 7.00 Animacija. 8.30 „Moderni šeima“. Ser. 9.00 Gyvenimas yra gražus. 9.30 Mamyčių klubas. 10.00 Svajonių sodai. 11.00 „Užsispyrės sutramdymas“. JAV, 1999. Komedia. 12.55 „Diagnozė. Paauglystė“. JAV, Vokietija, D. Britanija, 2008. Drama. 15.00 „Žvaigždžių liga“. JAV, 2010. Muz. f. 16.40 „Kastlas“. Ser. 17.40 Nuodėmig dešimtukas. 18.45 Žinios. 19.00 Šok su manimi. 22.30 „Viktorija. Jaunoji karalienė“. JAV, D. Britanija, 2009. Drama. 0.35 „Nerimo dienos“. JAV, D. Britanija, 2008. Rom. drama.

Sekmadienis

6.45 Telepardo duotuvė. 7.00 Animacija. 8.30 „Moderni šeima“. Ser. 9.00 Sveikatos ABC. 10.00 Parastai apie sudėtingus. 10.30 Keturkojis šou. 11.00 „Prarastasis tamplierių lobis“. Danija, 2006. Nuot. f. 12.50 „Einantis per ugnį“. JAV, 1986. Nuot. f. 14.55 Juokingiausi Amerikos namų vaizdeliai. 15.25 „Kobra 11“. Ser. 16.25 „Kastlas“. Ser. 17.25 Paskutinė instance. 18.25 Skaitmeninės TV desantas. 18.45 Žinios. 19.00 Savaitės komentrai. 19.15 X faktorių. 20.55 Žinios. Rinkimai 2012. 21.10 „Mechanikas“. JAV, 2011. Trileris. 23.00 Žinios. Rinkimai 2012. 23.40 „Priešas užvarty“. JAV, Vokietija, D. Britanija, Airija, 2001. Karo drama.

LNK

Pirmadienis

6.20 Animacija. 7.50 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (k.). 9.40 24 valandos (k.). 10.40 „Parametusi galvą“ (k.). 12.30 KK2 (k.). 13.00 „Nugalėtoja“. Ser. 13.30 Animacija. 14.00 Kitas! 14.30 „Šeimynėlė“. Ser. 15.00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“. Ser. 17.00 Labas vakaras, Lietuva. 17.45 24 valandos. 18.45 Žinios. 19.19 KK2. 19.55 Nuo... Iki... 20.55 Karamelinės naujienos. 21.30 Dviračio šou. 22.00 Žinios. 22.25 Kriminalinė Lietuva. 22.35 „4-asis lygmuo“. 2009. Veiksmo trileris. JAV, D. Britanija. 0.30 „Skaičiai“. Ser. 1.25 „Istatymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. Ser.

Antradienis

6.20 Animacija. 7.50 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (k.). 9.40 24 valandos (k.). 10.30 „Krymo muzikos festivalis 2012“ (k.). 12.30 Karamelinės naujienos (k.). 13.00 „Nugalėtoja“. Ser. 13.30 Animacija. 14.00 Kitas! 14.30 „Šeimynėlė“. Ser. 15.00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“. Ser. 17.00 Labas vakaras, Lietuva. 17.45 24 valandos. 18.45 Žinios. 19.19 KK2. 19.55 Pasaulis X. 20.55 Karamelinės naujienos. 21.30 Dviračio šou. 22.00 Žinios. 22.25 Kriminalinė Lietuva. 22.35 „4-asis lygmuo“. 2009. Veiksmo trileris. JAV, D. Britanija. 0.30 „Skaičiai“. Ser. 1.25 „Istatymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. Ser.

Trečiadienis

6.20 Animacija. 7.50 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (k.). 9.40 24 valandos (k.). 10.30 „Krymo muzikos festivalis 2012“ (k.). 12.30 Karamelinės naujienos (k.). 13.00 „Nugalėtoja“. Ser. 13.30 Animacija. 14.00 Kitas! 14.30 „Šeimynėlė“. Ser. 15.00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“. Ser. 17.00 Labas vakaras, Lietuva. 17.45 24 valandos. 18.45 Žinios. 19.19 KK2. 19.55 Valanda su Rūta. 21.30 Dviračio šou. 22.00 Žinios. 22.25 Kriminalinė Lietuva. 22.35 „Visa menanti“. Ser. 23.35 „Agentai“. Ser. 0.30 „Skaičiai“. Ser. 1.25 „Istatymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. Ser.

Ketvirtadienis

6.20 Animacija. 7.50 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (k.). 9.40 Kviečiu šokti. Pažadinta aistra (k.). 13.00 „Nugalėtoja“. Ser. 13.30 Animacija. 14.00 Kitas! 14.30 „Šeimynėlė“. Ser. 15.00 „Volkeris, Teksaso reindžeris“. Ser. 17.00 Labas vakaras, Lietuva. 17.45 24 valandos. 18.45 Žinios. 19.19 KK2. 19.55 Valanda su Rūta. 21.30 Dviračio šou. 22.00 Žinios. 22.25 Kriminalinė Lietuva. 22.35 „Visa menanti“. Ser. 23.35 „Agentai“. Ser. 0.30 „Skaičiai“. Ser. 1.25 „Istatymas ir tvarka. Specialiųjų tyrimų skyrius“. Ser.

Penktadienis

6.20 Animacija. 7.50 „Volkeris, Teksaso reindžeris“ (k.). 9.40 24 valandos (